Sunday
29.12.2024
✳Volume :9 ✳ Issue No.164
✳Email.:kamalamgujarat@gmail.com
✳www.kamalamgujarat.com
✳Editor:Mahesh N. Patel:- (98249 10606)

જય જય ગરવી ગુજરાત વંદે માતરમ્ RNI No.:GUJGUJ/2016/73451

વંદે માતરમ્ કમલમ્ વંદે માતરમ્
KAMALAM ગાંધીનગર થી પ્રસિદ્ધ થતું દૈનિક Daily

✳Office: A-3, Plot No. R- 13, Tanishq Complex, New Greencity, Sector-26, Gandhinagar (Gujarat) 382028 ✳Page :04✳Rs. 00.25/- ✳Annual Rs. 90/-

મુખ્યમંત્રીશ્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે લોથલ ખાતે નિર્માણાધીન દેશના પ્રથમ નેશનલ મેરિટાઇમ હેરિટેજ કોમ્પ્લેક્સ (NMHC)ની કાર્યપ્રગતિની સમીક્ષા કરી

કમલમ્

મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલે કેન્દ્રીય શિપિંગ અને પોર્ટ મંત્રીશ્રી સર્વાનંદ સોનોવાલ અને કેન્દ્રીય શ્રમ અને રમત-ગમત મંત્રી શ્રી મનસુખ માંડવિયા સાથે ગુજરાતના પ્રાચીન વારસાના મહત્વપૂર્ણ સ્થળ લોથલ ખાતે નિર્માણાધીન મહત્વકાંક્ષી પ્રોજેકટ 'નેશનલ મેરીટાઇમ હેરિટેજ કોમ્પ્લેક્સ' (NMHC)ની સ્થળમુલાકાત લઈને હાથ ધરવામાંઆવી રહેલા કામોની સમીક્ષા કરી હતી. વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીની પ્રેરણાથીઆ વિશાળ નેશનલ મેરીટાઈમ હેરિટેજ મ્યુઝીયમ નુંનિર્માણ થઈ રહ્યું છે. ગુજરાતના સમૃદ્ધ પ્રાચીન સામુદ્રિક વારસાની વિરાસત ને આધુનિક યુગના આયોમો સાથે જોડીને નિર્માણ થઈ રહેલું આમ્યુઝીયમ 'વિરાસત ભી વિકાસભી 'ના પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીનાધ્યેય ને સાકારકરશે. NMHC નો તબ્બકો 1A હાલ નિર્માણાધીનછે. આ તબક્કા હેઠળ NMHC મ્યુઝિયમનું નિર્માણ કરવામાંઆવશે, જેમાંછ ગેલેરીઓનો સમાવેશ કરવામાંઆવશે. આ ગેલેરીમા INS નિશાંક, સી હેરિયર એરક્રાફ્ટ અને UH3 હેલિકોપ્ટર જેવા નૌકાદળના યુદ્ધ જહાજો પ્રદર્શિત કરવામાંઆવ્યા છે. આપ્રસંગે પ્રોજેકટ સાથે સંકળાયેલા ઉચ્ચ અધિકારીશ્રીઓએ ઉપસ્થિત રહીને જરૂરી વિગતો પૂરી પાડી હતી.

નિયમિત સાયકલ ચલાવવાથી શરીર સ્વસ્થ રહે છે : દિલિપ સંઘાણી

Invincible & Global Gujarat Adventure ના સંયુક્ત ઉપક્રમે ગાંધીનગર ખાતે ડ્રગ્સ મુક્ત અભિયાન અંતર્ગત દિલીપ સંઘાણી ના અધ્યક્ષ સ્થાને સાયકલ યાત્રા યોજાઈ.

સાયકલ સૌથી સસ્તુ વાહન છે. તેનાથી શારીરીક ઉપરાંત આર્થિક અને પર્યાવરણ ને પણ ફાયદો થાય છે : દિલીપ સંઘાણી

કમલમ્

ઈનવીનસિબલ અને ગ્લોબલ ગુજરાતએડવેન્ચર સંસ્થા દ્વારા સમયાંતરે લોક જાગૃતિના કાર્યક્રમોયોજવામાં આવીરહયાછે. જેના ભાગ રૂપે નશામુકત અભિયાન અંતર્ગત ગાંધીનગર ખાતેસાયકલ યાત્રાયોજાઈ. આજે સવારે સાયકલ યાત્રામાં જોડાતા પહેલા શ્રી સંઘાણી ગતરાત્રે સુરતનો પ્રવાસ પૂર્ણ કરીરાત્રે ૧.૩૦ વાગ્યે ગાંધીનગર પહોંચેલ. નિયમિત પ્રવૃત્તિના ભાગરૂપે તેઓ વહેલી સવારે આ કાર્યક્રમમાં જોડાઈ સૌ યુવાનો માટે પ્રેરણારૂપ ઉદાહરણ પુરૂ પાડેલ.

ગાંધીનગર સેક્ટર ૧ મેટ્રો સ્ટેશન થી શરૂ થયેલી સાયકલ યાત્રામહાત્મા મંદિર સુધી પહોંચી, બાદમાં દિલીપભાઈ સાંઘાણીના નિવાસ સ્થાને પરત થયેલ. અલ્પાહાર સાથેકાર્યક્રમનું સમાપન થયેલ.

આ તકે શ્રી દિલીપ સંઘાણી એ જણાવ્યું હતું કે, નિયમિત સાયકલિંગ સ્નાયુઓને મજબૂત બનાવે છે, સાયકલિંગ સંપૂર્ણ શારીરિક વર્કઆઉટ પ્રદાન કરે છે. તે વજન ઘટાડવામા પણ મદદ કરી શકે છે.વધુમાં તેમને જણાવ્યું હતું કે, પોતાના વ્યસ્ત પ્રવાસ વચ્ચે તેઓ દિલ્હી, ગાંધીનગર તેમજ અમરેલી ના પોતાના રોકાણ દરમ્યાન નિયમિત રૂપે સાયકલ ચલાવે છે. **Invincible** ના ગૌરાંગભાઈ પુરોહિત, નમ્રભાઈ ભાવસાર, ગ્લોબલ ગુજરાત અડવેન્ટચના વિક્રમભાઈ મસર, ગીરીશભાઈ લિંબડીયા, નિમેશભાઈ આચાર્ય વિગેરે ઉપસ્થિતરહયા હતા. .

ભારતીય માનક બ્યૂરો (બીઆઈએસ) અમદાવાદ દ્વારા પંચમહાલ જિલ્લાના વિદ્યાર્થીઓ માટે એકસપોઝર વિઝિટનું આયોજન

કમલમ્

ભારતીય માનક બ્યૂરો (બીઆઈએસ) એ ભારતની રાષ્ટ્રીય માનક સંસ્થા છે, જેની સ્થાપના બીઆઈએસ અધિનિયમ, ૨૦૧૬ હેઠળ કરવામાં આવી છે. તે અર્થતંત્રના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ઉત્પાદનો, પ્રક્રિયાઓ અને સેવાઓ માટે ભારતીય માનકો ઘડવા માટે અધિકૃત છે. તે ધોરણોના અમલીકરણ ને સુનિશ્ચિત કરવા માટે ગુણવત્તા પ્રમાણપત્ર સહિત અનુરૂપતામૂલ્યાંકન યોજનાઓની રચના અને અમલીકરણ માટે પણ જવાબદાર છે. બીઆઈએસ એ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં "સ્ટાન્ડર્ડ ક્લબ"ની રચના કરીને, શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓને સભ્યો તરીકે સામેલ કરીનેઅને યુવાનોને ગુણવત્તા માટે બ્રાન્ડ એમ્બેસેડર બનાવીને ગુણવત્તા વિશે જાગૃતિ લાવવા માટે એક પ્રશંસનીય પહેલ હાથધરી છે. આ કલબો હેઠળ હાથ ધરવામાં આવતીવિવિધ પ્રવૃત્તિઓદ્વારા યુવા પ્રતિભાઓને ગુણવત્તા અને માનકીકરણ વિશે શીખવાની તકો મળે છે. બીઆઈએસ એ સમગ્ર ભારતમાં ૧૦,૦૦૦ સ્ટાન્ડર્ડ ક્લબ સ્થાપવાનું મહત્વાકાંક્ષી લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું છે. બીઆઈએસ, અમદાવાદ વિવિધયોજનાઓદ્વારા ગુણવત્તાના અસરકારક અમલીકરણની ખાતરી કરવા માટે સ્ટાન્ડર્ડ ક્લબના સભ્યો, જિલ્લા વહીવટી અધિકારીઓઅને વિવિધ સરકારી વિભાગો સહિત વિવિધ હિતધારકો માટેનિયમિતપણે અનેક કાર્યક્રમોનું આયોજન કરે છે. વિદ્યાર્થીઓના જ્ઞાન અને વ્યવહારુ અનુભવને વધારવા માટે એક વિશેષ પહેલ તરીકે બીઆઈએસ, અમદાવાદએ પંચમહાલ જિલ્લાની સાત શાળાઓના સ્ટાન્ડર્ડ ક્લબના ૧૭૦ વિદ્યાર્થીઓને મારુતિ કોટસુ સિલિન્ડર લિમિટેડ, હાલોલની એક્સપોઝર વિઝિટનું આયોજન કર્યું હતું. આ પ્રસંગે, બીઆઈએસ અમદાવાદના શ્રી અમિત સિંહે વિદ્યાર્થીઓને બીઆઈએસની ભૂમિકા, માનકોની જરૂરિયાત અને તેમના મહત્વ વિશે વિગતવાર સમજાવ્યું હતું. બીઆઈએસ તેના માનકો દ્વારા કેવી રીતે ઉત્પાદનની ગુણવત્તા સુનિશ્ચિત કરે છે તે અંગે તેમણે વિગતવાર માહિતી આપી હતી. બીઆઈએસ એસુનિશ્ચિત કરે છે કે યોગ્ય ગુણવત્તાના ઉત્પાદનો, યોગ્ય માનકોને અનુરૂપ, માનકો નક્કી કરીને, પરીક્ષણ કરીને, લાઈસન્સ આપીને અને તેમના અમલીકરણને લાગુ કરીને રાષ્ટ્રવ્યાપી ગ્રાહકો સુધી પહોંચે. મુલાકાતદરમિયાન, વિદ્યાર્થીઓને ફેક્ટરીમાં ઉત્પાદિત વિવિધ પ્રકારના ગેસ સિલિન્ડરની પ્રક્રિયા વિશે જાગૃત કરવામાં આવ્યા હતા. ઉત્પાદન પ્રક્રિયા દરમિયાન અપનાવવામાંઆવેલા સલામતીના માનકો વિદ્યાર્થીઓને સમજાવવામાં આવ્યા હતા. મારુતિ કોટસુ સિલિન્ડરના ચેરમેન અને ડિરેક્ટર શ્રી બંકિમ શાહે દરેકને આવકાર્યા હતા અને કંપનીના ઈતિહાસ, સ્થાપના અને ઉત્પાદનો વિશે માહિતી શેર કરી હતી. મારુતિ કોટસુ સિલિન્ડરના ટેકનિકલ ડિરેક્ટર શ્રી પંકજ સંઘરાજકાએ સિલિન્ડર ઉત્પાદનમાટે ઉપયોગમાં લેવાતા આધુનિક મશીનો, ઉપકરણો અને પ્રયોગશાળા વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપી હતી અને ઉત્પાદન દરમિયાન સચોટ માનકો નક્કી કરવાની પ્રક્રિયા સમજાવી હતી. ગુણવત્તા નિયંત્રણના પ્રમુખ શ્રી દેવેન્દ્ર સોલંકીએ પ્લાન્ટમાં પ્રયોગશાળા દ્વારા સહભાગીઓને માર્ગદર્શન આપ્યું હતુંઅને ઉત્પાદન સંબંધિત જરૂરી માનકો વિશે માહિતી પૂરી પાડી હતી. વિદ્યાર્થીઓ BIS માનકો, ISI માર્ક અને હોલમાર્ક જેવા વિવિધ પ્રમાણપત્રોઅને BIS કેર એપના મહત્વ વિશે શીખ્યા હતા. મુલાકાત દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓ માટે ક્વિઝ સ્પર્ધાનું પણ આયોજન કરવામાં આવ્યુ હતું, જેમાં બધાએ ઉત્સાહપૂર્વક ભાગલીધો હતો. આ શૈક્ષણિક મુલાકાત દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓને માર્ગદર્શન આપવા માટે સંબંધિત શાળાઓના શિક્ષકો પણ હાજર રહ્યા હતા. આ મુલાકાતનો હેતુ વિદ્યાર્થીઓને વ્યવસાયિક પ્રક્રિયાઓ અને ગુણવત્તાના માનકો વિશે જાગૃત કરવાનો હતો. ભારતીય માનક બ્યૂરોની આપહેલથી વિદ્યાર્થીઓને ઉદ્યોગની વાસ્તવિક દુનિયાની પ્રક્રિયાઓ અને ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપનને સમજવાની તક મળી હતી. આ મુલાકાત વિદ્યાર્થીઓના ભવિષ્ય માટે જ્ઞાનવર્ધક અને પ્રેરણાદાયી સાબિત થઈ હતી. આ કાર્યક્રમમાં શ્રી મિલિંદ, શ્રી અનિલ શાહ, શાળાના શિક્ષકો, માર્ગદર્શકો અને અન્ય સ્ટાફ સભ્યો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

તંત્રી સ્થાનેથી......

નાણાં મંત્રાલયનાં ખર્ચ વિભાગ (ડીઓઈ)એ નવીન નાણાકીય વ્યવસ્થાપન અને નીતિગત સુધારાઓમારફતે રાજકોષીય શાસન અને જાહેર કલ્યાણને સતત આગળવધાર્યું છે. મુખ્ય સિદ્ધિએ છે કે પબ્લિક ફાઈનાન્સિયલ મેનેજમેન્ટસિસ્ટમ (પીએફએમએસ) મારફતે ડાયરેક્ટ બેનિફિટ ટ્રાન્સફર (ડીબીટી)નો અમલ કરવામાં આવે. આ પહેલે નાણાકીય વર્ષ૨૦૨૪-૨૫માં ૧,૨૦૬થી વધુ યોજનાઓમાટે રિયલ-ટાઈમ, પારદર્શક ફંડ ટ્રાન્સફરને સક્ષમ બનાવીને ડિજિટલ ઈન્ડિયા મિશનને ટેકો આપ્યો છે, જેમાં રૂ. ૨.૨૩ લાખ કરોડના ટ્રાન્ઝેક્શનની પ્રક્રિયા કરવામાં આવી છે. મુખ્ય બેંકો સાથે ૧૧૭બાહ્ય સિસ્ટમ અને સીમલેસ ઈન્ટરફેસો સાથેના વિસ્તૃત એકીકરણથી કાર્યક્ષમતા અને જવાબદારીમાં વધારો થયો છે. ૧૫મા નાણાં પંચની ભલામણો સાથે સુસંગત રીતે, ડીઓઈએ વધારાની ઋણ ક્ષમતા, કામગીરી સાથે સંકળાયેલા પ્રોત્સાહનો અને આપત્તિની પુનઃપ્રાપ્તિ, આરોગ્યસંભાળ અને પ્રાદેશિક વિકાસ માટે અનુદાનની સુવિધા આપીને રાજ્યની નાણાકીય સ્થિતિને મજબૂત બનાવી છે. નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ માટે, ચોખ્ખી ઉધારની ટોચમર્યાદા ૯.૪૦ લાખ કરોડ નક્કી કરવામાં આવી હતી, જેમાં વીજ ક્ષેત્રના સુધારા માટે જીએસડીપીના વધારાના ૦.૫% ફાળવવામાં આવ્યા હતા. આ પગલાંએ ઉદ્દેશ રાજ્યોમાં કાર્યકારી કાર્યક્ષમતાને વેગ આપવાનો અને આર્થિક સ્થિરતાને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે. જનરલ ફાઈનાન્સિયલ રૂલ્સ (જીએફઆર) હેઠળ નાણાકીય શ્રેષ્ઠતામાં વધારો અને ૨૦૨૪માં સંશોધિત પ્રાપ્તિ મેન્યુઅલની રજૂઆત સાથે જાહેર ખરીદીમાં સુધારા મુખ્ય ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. આ અપડેટ્સ ઈઝ ઓફ ડૂઈંગ બિઝનેસ, પારદર્શકતા અને ખરીદીની પ્રક્રિયાઓમાં સ્પષ્ટતાને પ્રાથમિકતા આપે છે, જે આધુનિક શાસન જરૂરિયાતો સાથે જોડાણને સુનિશ્ચિત કરે છે. ફાઈનાન્સિયલ પાવર્સ રૂલ્સ, ૨૦૨૪ સોંપણી, વિભાગોએને વ્યક્તિગત રીતે સશક્ત બનાવીને, નાણાકીય વ્યવસ્થાપનમાં કાર્યક્ષમતા અને જવાબદારીને પ્રોત્સાહન આપીને નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાને વધુ સરળ બનાવે છે. ડીઓઈએ યુનિફાઈડ પેન્શન સ્કીમ (યુપીએસ) સાથે સરકારી કર્મચારીઓ માટે સામાજિક સુરક્ષા સુધારાઓ પણ રજૂ કર્યા છે, જે નિવૃત્ત કર્મચારીઓ માટે ખાતરીપૂર્વકના પેન્શન અને ફુગાવા-સમાયોજિત લાભોની બાંયધરી આપે છે. ૧ એપ્રિલ ૨૦૨૫થી અમલીકરણ માટે નિર્ધારિત, આ યોજના તેના કાર્યબળના કલ્યાણને સુરક્ષિત કરવાની સરકારની પ્રતિબદ્ધતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે. તેની સાથે સાથે, આપત્તિ વ્યવસ્થાપનની પહેલોમાં પૂર અને ભૂસ્ખલનથી અસરગ્રસ્ત રાજ્યોને સમયસર ભંડોળ આપવાનું તેમજ આગ અને કટોકટી સેવાઓના આધુનિકીકરણનો સમાવેશ થાય છે. આ સીમાચિહ્નો રાજકોષીય સમજદારી, કાર્યકારી કાર્યદક્ષતાઅને સર્વસમાવેશક વિકાસને જાળવી રાખવા માટે ડીઓઈની સાતત્યતા અને દ્રષ્ટિકોણને રેખાંકિત કરે છે. ડિજિટલ ટેક્નોલોજીને સંકલિત કરીને, નાણાકીય વ્યવસ્થાપનતંત્રને બનાવીને અને આપત્તિની પુનઃપ્રાપ્તિ અને સામાજિક સુરક્ષા જેવી મહત્વપૂર્ણ જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરીને, ડિઓઈ (DoE) શાસનને મજબૂત કરવાનું ચાલુ રાખે છે અને મૂડી રોકાણ માટે ટેકો મારફતે આર્થિક સ્થિતિસ્થાપકતાને પ્રોત્સાહન આપે છે.

નાઈપર- અમદાવાદનો ગાંધીનગરમાં અગિયારમો દીક્ષાંત સમારંભ યોજાયો

મહારાજા સુરજમલ બ્રીજ યુનિવર્સિટી, ભરતપુર (રાજસ્થાન) ના વાઇસ ચાન્સલર રમેશ ચંદ્રા હાજર રહ્યાં

વૈશ્વિક સ્પર્ધામાં ટકી રહેવા લોએસ્ટ રેટ અને ક્વાલિટી મેડિસીન આજની જરૂરિયાતઃ- રમેશ ચંદ્રા

કમલમ્,

ભારત સરકારના કેમિકલ્સ અને ફર્ટિલાઈઝર્સમંત્રાલય અંતર્ગત આવેલી ધ નેશનલ ઈન્સ્ટીટ્યૂટ ઓફ ફાર્માસ્યુટિકલ એજ્યુકેશન એન્ડ રિસર્ચ –અમદાવાદ (નાઈપર)દ્વારા આજે તેનો ૧૧મોદીક્ષાંત સમારંભ ગાંધીનગર કેમ્પસ ખાતે યોજાયો હતો. સમારંભમાં ફાર્મસી ક્ષેત્રમાં માસ્ટર્સની ડિગ્રી પ્રાપ્ત કરનારા ૧૯૩વિદ્યાર્થીઓને ડિગ્રીએનાયત કરવામાં આવી હતી, જેમાં ૧૮૩ માસ્ટર્સ (એમએસ અને એમબીએ) અને ૧૦ પીએચડી સ્કોલરનો સમાવેશ થાય છે. સમારંભના મુખ્ય અતિથિ મહારાજા સુરજમલ બ્રીજ યુનિવર્સિટી, ભરતપુર (રાજસ્થાન)નાવાઈસ ચાન્સલર શ્રી રમેશ ચંદ્રાએ વિદ્યાર્થીઓને અભિનંદન આપતા જણાવ્યું કે આજે વિશ્વ યુદ્ધ તરફ ધકેલાયું છે. રશિયા યુક્રેન, ઈઝરાયલ-પેલેસ્ટાઈનની સાથે અનેક દેશોમાં નાના મોટા યુદ્ધો ચાલી રહ્યાં છે. આવા સમયે ફાર્માસ્યુટિકલ્સ ક્ષેત્રની જવાબદારી વધી જાય છે. વિશ્વમાં અમેરિકા અને ચીન મોટા સ્પર્ધક છે, તેમની સામે વૈશ્વિક સ્પર્ધામાં ટકી રહેવામાટે લોએસ્ટ રેટ અને ક્વાલિટી મેડિસીનખૂબ જરૂરી છે. ભારતસરકાર ક્વાલિટીઅને સસ્ટેનેબલ મેડિસીન માટેપ્રયાસ કરીરહ્યું છે. આજે ભારત જેનેરિક દવાઓનું મોટું પ્રોવાઈડર છે. ભારતના અર્થતંત્રમાંફાર્માસ્યુટિકલ ક્ષેત્રનો મહત્વનો ફાળો છે. ત્યારે નાઈપર આવા પડકારને સ્વીકારીને વિદ્યાર્થીઓને રિસર્ચ અને ડેવલપમેન્ટ માટે તૈયાર કરી રહી છે. નાઈપર ગાંધીનગરના ડાયરેક્ટર ડૉ. શૈલેષ સરાફે નાઈપર અંગે માહિતી આપતા તમામનું સ્વાગત કર્યું હતું. આ ઉપરાંત, માસ્ટર્સ પ્રોગ્રામ (બેચ ૨૦૨૨-૨૦૨૪)માં ઓવરઓલ મેરિટમાં પ્રથમ આવનાર વિદ્યાર્થીને પ્રતિષ્ઠિત એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો. આ સાથે માસ્ટર્સપ્રોગ્રામના પોતાનાક્ષેત્રોમાં પ્રથમસ્થાન આવનારા વિદ્યાર્થીઓને સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા અને માસ્ટર્સ પ્રોગ્રામના ટોચના પાંચ મેરિટોરિયસ વિદ્યાર્થીઓને પ્રશંસા પ્રમાણપત્ર એનાયત કરવામાઆવ્યા હતા.

ભારત સરકારે સેમિકોન ઈન્ડિયા પ્રોગ્રામ હેઠળ ભારતમાં ચાર (૪) સેમિકન્ડક્ટર મેન્યુફેકચરિંગ યુનિટને મંજૂરી આપી

કમલમ્,

વર્ષ ૨૦૨૪માં ઈલેક્ટ્રોનિક્સ એન્ડ ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલયે (એમઈઆઈટીવાય) એઆઈ, સાયબર સિક્યોરિટી અને કૌશલ્ય વિકાસપર ધ્યાન કેન્દ્રિતકરીને ભારતની ડિજિટલ વૃદ્ધિનેઆગળ વધારવા માટે મહત્ત્વપૂર્ણ પહેલો હાથ ધરી હતી. આ પ્રયાસોનો ઉદ્દેશ ટેક્નોલોજીને વધારે સુલભ બનાવવાનો, નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવાનોઅને વૈશ્વિક ટેક મંચપર ભારતની સ્થિતિને મજબૂતકરવાનો છે.

સેમીકોન ઈન્ડિયા કાર્યક્રમ હેઠળ સેમીકન્ડક્ટર ઉત્પાદન

ટાટા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (ટીઈપીએલ)ની ૯૧,૫૨૬ કરોડના રોકાણ સાથેભારતમાં સેમીકન્ડક્ટર ફેબ સુવિધાસ્થાપિત કરવાના પ્રસ્તાવને ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૪માંમંજૂરી આપવામાંઆવી હતી. ફેબ સુવિધા પીએસએમસી, તાઈવાન સાથેની તકનીકી ભાગીદારીમાંસ્થાપિત કરવામાં આવશે.પી.એસ.એમ.સી. એ એક સ્થાપિત સેમિકન્ડક્ટર કંપનીછે જેની તાઈવાનમાં ૬ સેમીકન્ડક્ટર ફાઉન્ડ્રી છે. આ પ્રોજેકટની ઉત્પાદન ક્ષમતા દર મહિને શરૂ થતી આશરે ૫૦,૦૦૦ વેફર (ડબલ્યુ એસપીએમ) હશે.

ટાટા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (ટીઈપીએલ)ની ૨૭,૧૨૦ કરોડના રોકાણ સાથે ભારતમાં ઓસેટ સુવિધા સ્થાપિત કરવાના પ્રસ્તાવને ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૪માં મંજૂરીઆપવામાં આવીહતી. આ સુવિધામાં દરરોજ ૪૮ મિલિયનની ઉત્પાદન ક્ષમતાવાળી સ્વદેશી સેમીકન્ડક્ટર પેકેજિંગ તકનીકોનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે.

સીજી પાવર એન્ડ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ સોલ્યુશન્સ લિમિટેડના ?૭,૫૮૪ કરોડના રોકાણ સાથે ભારતમાં ઓસેટ સુવિધા સ્થાપવાની દરખાસ્તને પણ ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૪માં મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. આ સુવિધા રેનેસાસ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અમેરિકા ઈંક., યુએસએ અને સ્ટાર્સ માઈક્રોઈલેક્ટ્રોનિક, થાઈલેન્ડ સાથે સંયુક્ત સાહસ ભાગીદારી તરીકે સ્થાપિત કરવામાંઆવશે. રેનેસાસ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ કોર્પોરેશન, જાપાન અને સ્ટાર્સ માઈક્રોઈલેક્ટ્રોનિક, થાઈલેન્ડ દ્વારા આ સુવિધા માટે ટેકનોલોજી પ્રદાન કરવામાં આવશે. ઉત્પાદન ક્ષમતા દરરોજ આશરે ૧૫.૦૭ મિલિયન યુનિટ હશે.

વાયર બોન્ડ ઈન્ટરકનેક્ટ, સબસ્ટ્રેટ આધારિત પેકેજીસ માટે ગુજરાતના સાણંદ ખાતે આઉટસોર્સ્ડ સેમિકન્ડક્ટર એસેમ્બલી એન્ડ ટેસ્ટ (ઓસેટ) સુવિધા સ્થાપિત કરવા માટે કેઈન્સ ટેકનોલોજી ઈન્ડિયા લિમિટેડ (કેટીઆઈએલ)ની દરખાસ્તને સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૪માંમંજૂરી આપવામાં આવીહતી.આ ટેકનોલોજી ISO Technology Sdn. Bhd. અને Aptos Technology Inc. દ્વારા પ્રદાન કરવામાંઆવશે. ૩,૩૦૭ કરોડના રોકાણ સાથે આ સુવિધા ઊભી કરવામાં આવશે. આ સુવિધામાં દરરોજ ૬.૩૩ મિલિયનથી વધુ ચિપ્સ બનાવવાની ક્ષમતા હશે.

ઈન્ડિયાએઆઈ મિશન

રાષ્ટ્રીય એઆઈ પોર્ટલની ડિઝાઈન, વિકાસ અને જમાવટ (ઈન્ડિગોઈ)

ઈન્ડિયાઈએ મીટી, એનઈજીડી અને નાસ્કોમ દ્વારા સંયુક્ત સાહસ છે, જેની સ્થાપના દેશને એઆઈ ભવિષ્ય માટેતૈયાર કરવા માટે કરવામાં આવી છે. ભારતમાંએઆઈ સંબંધિતવિકાસ, સંસાધનોનીવહેંચણી, સ્ટાર્ટ-અપ્સની વિગતો, એઆઈમાં રોકાણ ભંડોળ, કંપનીઓ અને ભારતમાં એઆઈ સાથેસંબંધિત શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ વગેરે માટે વન સ્ટોપ ઓનલાઈન પોર્ટલ તરીકે આનો અમલ કરવામાંઆવ્યો છે.

પોર્ટલમાં હાલમાં નીચે મુજબના મુખ્ય વિભાગો છે - સમાચાર, લેખો, કેસ સ્ટડીઝ, સંશોધન અહેવાલો, સ્ટાર્ટઅપ્સની સૂચિ, રોકાણ ભંડોળની સૂચિ, કોલેજો, કંપનીઓ, દેશો, લોકો, વિડિઓઝ, ડેટાસેટ્સ, અભ્યાસક્રમોઅને રાજ્યોઅને કેન્દ્રીય મંત્રાલયોની પહેલ.

આજની તારીખમાં, ૨,૮૦૬ રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય લેખો, ૧,૧૭૫ સમાચાર, ૩૩૪ વિડિઓઝ, ૧૬૪ સંશોધન અહેવાલો, ૪૭૨ સ્ટાર્ટઅપ્સ, ૯૯ કેસ સ્ટડીઝ અને ૧૮૪ સરકારી પહેલ રાષ્ટ્રીય એઆઈ પોર્ટલ પર સૂચિબદ્ધ છે.

એઆઈ રિસર્ચ એનાલિટિક્સ એન્ડ નોલેજ પ્રસાર મંચ (એઆઈરાવત) માટે પીઓસી

સરકારે એઆઈ સંશોધનઅને જ્ઞાનનાસમન્વય માટે એક સામાન્ય કમ્પ્યુટિંગ પ્લેટફોર્મ પ્રદાન કરવા માટે એક પ્રોજેક્ટ ઐરાવત શરૂ કર્યો છે. આ એઆઈ કમ્પ્યુટિંગ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનો ઉપયોગ તમામ ટેકનોલોજી ઈનોવેશન હબ્સ, રિસર્ચ લેબ્સ, વૈજ્ઞાનિક સમુદાય, ઉદ્યોગ, સ્ટાર્ટ-અપ્સ અને નેશનલ નોલેજ નેટવર્ક હેઠળની સંસ્થાઓ દ્વારા કરવામાં આવશે. આઈરાવાટ માટે પ્રૂફ ઓફ કન્સેપ્ટ (પીઓસી) ૨૦૦ પેટાફ્લોપ્સ મિક્સ્ડ પ્રિસિઝન એઆઈ મશીન સાથે વિકસાવવામાં આવશે, જે ૭૯૦ એઆઈ પેટાફ્લોપ્સની પીક કમ્પ્યુટ સુધી સ્કેલેબલ હશે.

આંતરરાષ્ટ્રીય સુપર કમ્પ્યુટિંગ કોન્ફરન્સ (આઈએસસી ૨૦૨૩), જર્મનીમાંજાહેર કરવામાંઆવેલી ટોચની ૫૦૦ ગ્લોબલ સુપર કમ્પ્યુટિંગ સૂચિમાં એઆઈરાવટે ભારતને વિશ્વભરમાં એઆઈ સુપર કમ્પ્યુટિંગ દેશોમાં ટોચનું સ્થાન અપાવ્યું છે, જેમાં ભારતને ટોચનું સ્થાન મળ્યું છે.

દેશમાં રોબોટિક્સ ઈકોસિસ્ટમના વિકાસ માટે આંતર-મંત્રાલય સમિતિની રચના

એમઈઆઈટીવાયએ એક આંતર-મંત્રાલય સમિતિનીરચના કરી છે , જેમાં ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ ટેલિકોમ (ડીઓટી), ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ રિસર્ચ (ડીએસઆઈઆર), ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી (ડીએસટી), ડિપાર્ટમેન્ટ ફોર પ્રમોશન ઓફ ઈન્ડસ્ટ્રી એન્ડ ઈન્ટરનલ ટ્રેડ (ડીપીઆઈઆઈટી) અને નીતિ આયોગના સચિવો સભ્યો અને સચિવ, એમઈઆઈટીવાયના કન્વીનર તરીકે છે.

આ સમિતિ તેમના સ્થાનિક રોબોટિક્સ ઉદ્યોગને ટેકો આપવામાં સરકારની ભૂમિકા અંગેની શ્રેષ્ઠ પદ્ધતિઓનોઅભ્યાસ કરશેઅને સંશોધન, ડિઝાઈન, ઉત્પાદન, પ્રોટોટાઈપિંગ અને ઉત્પાદનમાં ઉપયોગ સહિત રોબોટિક્સ પર કેન્દ્રિત એન્ડ-ટુ-એન્ડ ઈકોસિસ્ટમને પ્રોત્સાહન આપવા માટેનો એક માર્ગ સૂચવશે. આ દસ્તાવેજ જાહેર પરામર્શ માટે મૂકવામાં આવ્યો છે.

આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ પર રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમ

ઈન્ડિયાએઆઈ કાર્યક્રમની કલ્પના એમઈઆઈટીવાય દ્વારા સામાજિક પ્રભાવ માટે સમાવેશ, નવીનીકરણ અને સ્વીકારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પરિવર્તનકારી ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવા માટે એક છત્ર કાર્યક્રમ તરીકે કરવામાં આવી છે. ઈન્ડિયાએઆઈના આધારસ્તંભોમાં એઆઈ, સ્કિલિંગ, એઆઈ એથિક્સએન્ડ ગવર્નન્સ, કોમ્પ્યુટ, એઆઈ રિસર્ચ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ, નેશનલ સેન્ટર ફોર એઆઈ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

ઈન્ડિયાએઆઈના આ વિઝનને સાકાર કરવા માટે એમઈઆઈટીવાયએ "નેશનલ પ્રોગ્રામ ઓન આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ"નો અમલહાથ ધર્યો છે, જેનો ઉદ્દેશ સામાજિક અસર માટે સર્વસમાવેશકતા, નવીનતા અને સ્વીકારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પરિવર્તનકારી ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવા માટે એક વિસ્તૃત કાર્યક્રમ સ્થાપિત કરવાનો છે. તેમાં એઆઈ ઈકોસિસ્ટમના ચાર વ્યાપક આધારસ્તંભનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં એઆઈમાંસ્કિલિંગ, જવાબદાર એઆઈ, ડેટામેનેજમેન્ટ ઓફિસઅને એઆઈ પર નેશનલસેન્ટર સામેલ છે.

ઈન્ડિયાએઆઈ રિપોર્ટ

એમઈઆઈટીવાય (MEITY) ભારત એઆઈ કાર્યક્રમને એક મિશન-કેન્દ્રિત અભિગમ તરીકે જુએ છે, જે સામાજિક પ્રભાવ માટે સર્વસમાવેશકતા, નવીનતા અને તેને અપનાવવાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પરિવર્તનકારી ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરે છે. ઈન્ડિયાએઆઈના આધારસ્તંભોમાં શાસન, એઆઈઆઈપી અને ઈનોવેશનમાં એઆઈ, એઆઈ કોમ્પ્યુટ એન્ડસિસ્ટમ્સ, એઆઈ માટે ડેટા, એઆઈમાં સ્કિલિંગ અને એઆઈ એથિક્સ એન્ડ ગવર્નન્સ સામેલ છે. 'એઆઈ ઈન ઈન્ડિયા અને એઆઈ ફોર ઈન્ડિયા'નું નિર્માણ કરવાના ભાગરૂપે એમઈઆઈટીવાયએ ભારતના એઆઈના દરેક આધારસ્તંભ માટે વિઝન, ઉદ્દેશો, પરિણામો અને ડિઝાઈન પર સંયુક્તપણે મનોમંથન કરવા માટે સાત નિષ્ણાત જૂથોની રચના કરી છે.

આ અહેવાલમાં ઈન્ડિયાએઆઈના આધારસ્તંભોના ઉદ્દેશોને વિસ્તૃત રીતે રજૂ કરવામાં આવ્યા છે અને સામાજિક વિકાસ માટે એઆઈની સંભવિતતાનો ઉપયોગ કરવામાં સામેલ આગામી એક્શન આઈટમ્સની ભલામણ કરવામાં આવી છે અને 'એઆઈ ફોર ઓલ'નું લક્ષ્ય હાંસલ કરવામાંઆવ્યું છે.

આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ પર વૈશ્વિક ભાગીદારી (જીપીએઆઈ)

એઆઈ સ્પર્ધામાંઅગ્રણી વૈશ્વિક દક્ષિણ અર્થતંત્રોમાંના એક તરીકે, ભારતે જીપીએઆઈની આગામી કાઉન્સિલ ચેરના પદ માટે પોતાને નામાંકિત કર્યા છે. ભારતને પ્રથમ પસંદગીના બે તૃતીયાંશથી વધુ મતો મળ્યા હતા અને તેથી નવેમ્બર ૨૦૨૨ માં ઈનકમિંગ કાઉન્સિલ ચેર તરીકે ચૂંટાયા હતા. ભારત વર્ષ ૨૦૨૩માં ઈનકમિંગ ચેર, ત્યારબાદ ૨૦૨૪માં લીડ ચેર અને ૨૦૨૫માં આઉટગોઈંગ ચેર તરીકે સેવા આપશે.

જી.પી.એ.આઈ. મંત્રીસ્તરીય પરિષદની છઠ્ઠી બેઠક ૩ જુલાઈ, ૨૦૨૪ના રોજ ભારત મંડપમ, નવી દિલ્હી ખાતે હાઈબ્રિડ મોડમાં યોજાઈ હતી.

વર્ષ ૨૦૨૪માં જીપીએઆઈની નવી દિલ્હીની બેઠક અને જીપીએઆઈના ભવિષ્ય પર થયેલી સર્વસંમતિ વૈશ્વિક એઆઈ વાર્તાલાપમાં ભારતના નેતૃત્વને રેખાંકિત કરે છે, જે એઆઈના નૈતિક અને સર્વસમાવેશક વિકાસને આગળ વધારવામાં તેની મુખ્ય ભૂમિકાને મજબૂત કરે છે. આનાથી એઆઈની સંભવિતતાનો ઉપયોગ સારા માટે અને બધા માટે કરવાના તેના ઉદ્દેશોને પ્રાપ્ત કરવા માટે નવેસરથી સંકલિત ભાગીદારી માટેનો માર્ગ મોકળો થશે. (https://gpai.ai/)

સુધારેલ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ મેન્યુફેક્ચરિંગ ક્લસ્ટર્સ (ઈએમસી ૨.૦) સ્કીમ

ઈએમસીયોજના ૨.૦

કેન્દ્રીય મંત્રીમંડળની મંજૂરી સાથે એમઈઆઈટીવાયએ ૦૧.૦૪.૨૦૨૦ના રોજ ઈએમસી ૨.૦ યોજનાને નોટિફાઈડ કરી હતી, જેનો ઉદ્દેશ ઉદ્યોગલક્ષી માળખાગત સુવિધાઓ ઊભી કરવા માટે સામાન્ય સુવિધાઓ અને સુવિધાઓની સાથે-સાથે મુખ્ય ઈલેક્ટ્રોનિક્સ ઉત્પાદકોને આકર્ષવા માટે પ્લગ એન્ડ પ્લે સુવિધાઓ તેમજ આ પ્રકારનાં ક્લસ્ટર્સ મારફતે તેમની ઉત્પાદન સુવિધા સ્થાપિત કરવા માટે તેમની સપ્લાય ચેઈન સહિતની સુવિધાઓ ઊભી કરવા નાણાકીય સહાયતા પ્રદાન કરવાનો છે.

આ યોજના માર્ચ, ૨૦૨૪ સુધીના સમયગાળા માટે અરજી પ્રાપ્ત કરવા માટે ખુલ્લી હતી, જેમાં મંજૂર થયેલા પ્રોજેક્ટ્સને માર્ચ, ૨૦૨૮ સુધી ભંડોળનું વિતરણ કરવામાં આવશે.

જાન્યુઆરી, ૨૦૨૪થી અત્યાર સુધીમાં નીચેની પરિયોજનાઓને મંજૂરી આપવામાંઆવી છે:

હૈદરાબાદ નોલેજ સિટી, તેલંગાણા ખાતે સીએફસી પ્રોજેક્ટ (સૌથી મોટી પ્રોટોટાઈપિંગ સુવિધાઓમાંની એક) મેસર્સ ટી-વર્ક્સ ફાઉન્ડેશન દ્વારા રૂ. ૧૦૪.૬૩ કરોડના પ્રોજેક્ટ ખર્ચ સાથે અમલમાં મૂકવામાં આવશે, જેમાં રૂ. ૭૫.૦૦ કરોડની સેન્ટ્રલ ગ્રાન્ટ-ઈન-એઈડનો સમાવેશ થાય છે, જે ડિઝાઈનિંગ, એન્જિનિયરિંગ, પ્રોટોટાઈપિંગથી લઈને પરીક્ષણ અને માન્યતા વગેરે સુધીના ઉદ્યોગોને વન સ્ટોપ સોલ્યુશન પ્રદાન કરશે.

તેલંગાણાના મહાબુબનગર જિલ્લાના દિવિટિપલ્લી વિલેજ ખાતે એક ઈએમસી (ન્યૂ એનર્જી પાર્ક) મેસર્સ તેલંગાણા ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર કોર્પોરેશન લિમિટેડ (ટીજીઆઈઆઈસી) દ્વારા ૩૭૭.૬૫ એકર વિસ્તારમાં વિકસાવવામાં આવશે, જેનો પ્રોજેક્ટ ખર્ચ રૂ. ૫૬૯.૬૬ કરોડ છે, જેમાં સેન્ટ્રલ ગ્રાન્ટ-ઈન-એઈડ રૂ. ૨૫૮.૧૦ કરોડનો સમાવેશ થાય છે. આ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ પાર્ક સંપૂર્ણપણે ભરાયેલો છે અને તેમાં ૧૯,૧૬૪ વ્યક્તિઓની રોજગારી સાથે રૂ. ૧૦૫૭૪ કરોડનું રોકાણ આકર્ષાયું છે. ડિવિટિપ્લિક ઈએમસીમાં ઉત્પાદનનું કુલ મૂલ્ય ૨૨૨,૫૦૦ કરોડ થવાનો અંદાજ છે, જે સંપૂર્ણપણે કાર્યરત થયા બાદ ૪,૫૦૦ કરોડથી વધુની અંદાજિત નિકાસ કરશે.

તમિલનાડુનાં શ્રીપેરુમ્બુદુર તાલુક, કાંચીપુરમ જિલ્લોનાં પિલ્લાઈપ્પાક્કમ ગામમાં ૩૭૯.૩૦ એકર વિસ્તારમાં ઈએમસીની સ્થાપના માટે ૧૩.૧૧.૨૦૨૪નાં રોજ મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, જેમાં રૂ. ૨૧૨.૨૭ કરોડની કેન્દ્રીય નાણાકીય સહાય સહિત રૂ. ૪૨૪.૫૫ કરોડનો પ્રોજેક્ટ ખર્ચ સામેલ છે. આ ઈએમસી ૩૬,૩૦૦ વ્યક્તિઓની રોજગારીના સર્જન સાથે ૮,૭૩૭ કરોડનું રોકાણ આકર્ષવા માટે તૈયાર છે.

ઈએમસી ૬૬ ટકા હિસ્સો અમેરિકાની એક કંપની એટલે કે મેસર્સ ફર્સ્ટ સોલાર સહિત ૪ કંપનીઓને ફાળવણી સાથે ધરાવે છે, જેણે ૪,૯૪૧ કરોડના રોકાણ સાથે ઉત્પાદન શરૂ કર્યું છે અને ૧,૪૬૩ વ્યક્તિઓને રોજગારી પૂરી પાડી છે.

મેસર્સ કર્ણાટક ઔદ્યોગિક ક્ષેત્ર વિકાસ બોર્ડ (કેઆઈએડીબી)એ કર્ણાટકનાં મૈસૂર જિલ્લાનાં કોચનહલ્લી ગામમાં ૨૩૫.૫૫ એકર વિસ્તારમાં ઈએમસીની સ્થાપના માટે ૧૪.૧૧.૨૦૨૪નાં રોજ મંજૂરી આપી હતી, જેનો પ્રોજેક્ટ ખર્ચ રૂ. ૨૨૧.૫૪ કરોડ છે, જેમાં રૂ. ૧૧૦.૭૭ કરોડની સેન્ટ્રલ ગ્રાન્ટ-ઈન-એઈડ સામેલ છે. આ ઈએમસી ૧૯,૫૦૦ વ્યક્તિઓની રોજગારીના સર્જન સાથે? ૧,૫૬૦ કરોડનું રોકાણ આકર્ષવા માટે તૈયાર છે. ૩ કંપનીઓએ ૨,૪૯૦ વ્યક્તિઓની રોજગારીના સર્જન સાથે ૧,૫૯૧ કરોડનું રોકાણ કરવાની પ્રતિબદ્ધતા વ્યક્ત કરી છે.

સરકારે ઈલેક્ટ્રોનિક કોમ્પોનન્ટ્સના ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપવાની યોજના હેઠળ ઈલેક્ટ્રોનિક કોમ્પોનન્ટ્સ અને સેમિકન્ડક્ટર્સ (એસપીઈસીએસ)ના ઉત્પાદન માટે ૯ પ્રોજેક્ટ્સને મંજૂરી આપી છે, જેમાં કુલ રૂ. ૭,૯૬૦ કરોડના પ્રસ્તાવિત રોકાણનો સમાવેશ થાય છે. આ અરજીઓની કુલ રોજગારીનું સર્જન કરવાની ક્ષમતા ૧૫,૭૧૦ વ્યક્તિઓની છે. મુખ્ય એપ્લિકેશન્સમાં મેસર્સ ટાટા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ, મેસર્સ ટીડીકે ઈન્ડિયા પ્રાઈવેટ લિમિટેડ, મેસર્સ મધરસન ઈલેક્ટ્રોનિક કોમ્પોનન્ટ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ અને મેસર્સ ભારત ઈનોવેટિવ ગ્લાસ ટેકનોલોજીસ પ્રાઈવેટ લિમિટેડનો સમાવેશ થાય છે.

ક્ષમતા નિર્માણ

પ્રધાનમંત્રી ગ્રામીણ ડિજિટલ સાક્ષરતા અભિયાન (પીએમજીદિશા) ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૭માં દેશભરમાં ૬ કરોડ ગ્રામીણ કુટુંબો (કુટુંબદીઠ એક વ્યક્તિ)માં ડિજિટલ સાક્ષરતા સુધી પહોંચવા માટે શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.

નેશનલ સેમ્પલ સર્વે ઓફિસ (એનએસએસઓ) એ તેના ૭૯મા રાઉન્ડમાં (જુલાઈ, ૨૦૨૨ થી જૂન, ૨૦૨૩) 'કોમ્પ્રિહેન્સિવ એન્યુઅલ મોડ્યુલર સર્વે' (સીએએમએસ) હાથ ધર્યો હતો અને તેમના અહેવાલમાં આપવામાં આવેલા ડેટા દર્શાવે છે કે ભારતના ગ્રામીણ અને શહેરી બંને વિસ્તારોમાં ડિજિટલ સાક્ષરતામાં નોંધપાત્ર હકારાત્મક વલણ જોવા મળ્યું છે. ૬ કરોડની સામે ૩૧ માર્ચ, ૨૦૨૪ સુધીમાં દેશભરમાં ૬.૩૯ કરોડ વ્યક્તિઓને તાલીમ આપવામાં આવી હતી, આ યોજનાનો અંત આવ્યો છે. ઉપરોક્ત અહેવાલો પરથી અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં સ્માર્ટ ફોનના ઉપયોગ, ઈન્ટરનેટના વ્યાપ અને ડિજિટલ જોડાણમાં નોંધપાત્ર વધારો થતાં, યોજનાના ઉદ્દેશો સફળતાપૂર્વક પ્રાપ્ત થયા છે.

ઉપરાંત સરકારે ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સિસ્ટમ ડિઝાઈન એન્ડ મેન્યુફેક્ચરિંગ (ઈએસડીએમ) માં કૌશલ્ય વિકાસ માટે નીચેની બે યોજનાઓને મંજૂરી આપી છે, જેમાં "ઈએસડીએમ ક્ષેત્રમાં કૌશલ્ય વિકાસ માટે પસંદ કરાયેલા રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને નાણાકીય સહાયતા માટેની યોજના" (યોજના – ૧) અને "ડિજિટલ ઈન્ડિયા માટે ઈએસડીએમમાં કૌશલ્ય વિકાસ" (યોજના- ૨) સામેલ છે. સમગ્ર દેશમાં ઈએસડીએમ સેક્ટરનાં વિકાસ માટે ઈકોસિસ્ટમ ઊભી કરવાની સુવિધા પ્રદાન કરશે. બંને યોજનાઓનો સંચિત કૌશલ્ય લક્ષ્યાંક ૪,૧૮,૦૦૦ ઉમેદવારો (યોજના ૧-૯૦,૦૦૦ અને યોજના ૨ -૩,૨૮,૦૦૦) છે, જેનું સંચાલન એલ૧ થી એલ૫નાં સ્તરે એનએસક્યુએફ સુસંગત અભ્યાસક્રમો મારફતે થાય છે.

મુખ્ય ટેકનોલોજી અને ભવિષ્યલક્ષી ટેકનોલોજીનાં ક્ષેત્રમાં એસેમ્બલી અને ઉત્પાદનમાં ઉદ્યોગની જરૂરિયાતો પૂર્ણ કરવા માટે યોજનાઓ અંતર્ગત કુલ ૯૯ નેશનલ સ્કિલ્સ ક્વોલિફિકેશન ફ્રેમવર્ક (એનએસક્યુએફ) સંરેખિત અભ્યાસક્રમો (કોર ટેકનોલોજી કોર્સ- ૬૧ અને ફ્યુચરિસ્ટિક ટેકનોલોજી કોર્સ- ૩૮) ને મંજૂરી આપવામાંઆવી છે. કુલ ૩૨૦ ઉદ્યોગોએ ઉદ્યોગ સાથે જોડાયેલી માંગ-આધારિત એલઓઆઈ (લેટર ઓફ ઈન્ટેન્ટ) મિકેનિઝમ્સ એટલે કે "પ્લેસ એન્ડ ટ્રેન" મોડેલમાં ભાગ લીધો છે. ઉપરોક્ત યોજનાઓ હેઠળ કુલ ૪,૧૮,૦૦૦ ઉમેદવારોના લક્ષ્યાંકની સામે ૪,૯૩,૯૨૬ ઉમેદવારોને તાલીમ આપવામાં આવી છે, જેમાંથી ૩,૭૧,૧૧૩ ઉમેદવારોને પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યા છે અને આશરે ૧,૩૬,૦૫૯ ઉમેદવારોને યોજનાઓ હેઠળ મૂકવામાં આવ્યા છે.

ક્ષમતા નિર્માણ અને કૌશલ્ય વિકાસ યોજનાના ભાગરૂપે આઈટી ફોર માસ પ્રોગ્રામ, મહિલાઓ, અનુસૂચિત જાતિઓ (એસસી), અનુસૂચિત જનજાતિઓ (એસટી), વરિષ્ઠ નાગરિકો, દિવ્યાંગ વ્યક્તિઓ અને આર્થિક રીતે નબળા વર્ગો (ઈડબ્લ્યુએસ) નાલોકો તેમજ પૂર્વોત્તર ક્ષેત્ર સહિત પછાત વિસ્તારો માટે આઈસીટી પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપીને આઈસીટી પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપીને ડિજિટલ વિભાજનને દૂર કરવાનો પ્રયાસ કરે છે.

પછાત જિલ્લાઓ અને બ્લોક્સ, અને ૪૦ ટકાથી વધુ અનુસૂચિત જાતિ/અનુસૂચિત જનજાતિની વસતિ ધરાવતા જિલ્લાઓ. આ કાર્યક્રમ માળખાગત વિકાસ, તાલીમ, ક્ષમતા નિર્માણ અને ઉદ્યોગસાહસિકતાની પ્રવૃત્તિઓ મારફતે આઈટી ક્ષેત્રની સર્વસમાવેશક વૃદ્ધિને પ્રોત્સાહન આપે છે. એફ.વાય. ૨૦૦૬-૦૭થી એમઈઆઈટીવાયએ ભારતભરમાં ૧૨૪ પ્રોજેક્ટ્સને ભંડોળ પૂરું પાડ્યું છે, જેનો સીધો લાભ આશરે ૫.૫૬ લાખ મહિલાઓ અને ૧.૧૨ લાખ એસસી અને ૦.૫૯ લાખ એસટીને મળ્યો છે.

ભારતમાં સ્થિતિસ્થાપક ડિજિટલ લેન્ડસ્કેપ માટે સાયબર સુરક્ષા

સાયબર સુરક્ષિત ભારત (સીએસબી) કાર્યક્રમના ભાગરૂપે એમઈઆઈટીવાયએ મુખ્ય માહિતી સુરક્ષા અધિકારી (સીઆઈએસઓ)ની ૪૫મી બેચની ડીપ ડાઈવ તાલીમનું આયોજન કર્યું હતું. આ પહેલનો ઉદ્દેશ સરકારી ક્ષેત્રો, પીએસયુ અને નાણાકીય સંસ્થાઓનાં સીઆઈએસઓ અને આઈટી અધિકારીઓને આવશ્યક સાયબર સુરક્ષા કૌશલ્યો સાથે સજ્જ કરવાનો અને ભારતની ડિજિટલ સુરક્ષાને મજબૂત કરવાનો હતો. સીઈઆરટી-ઈન દ્વારા પણ ૩૮૮ સંસ્થાઓને સાયબર સ્વચ્છતા કેન્દ્રમાં ઓનબોર્ડ કરીને અને આરોગ્ય ક્ષેત્ર માટે સાયબર સુરક્ષા કવાયત હાથ ધરીને નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે.

ડિજિટલ ઈન્ડિયા ભાષિનીઃ ભાષા અનુવાદ મંચ

ભાષિનીનો હેતુ ભાષાના અવરોધોને પાર કરવાનો છે, જે સુનિશ્ચિત કરે છે કે દરેક નાગરિક તેમની પોતાની ભાષામાં સરળતાથી ડિજિટલ સેવાઓનો ઉપયોગ કરી શકે. વોઈસનો માધ્યમ તરીકે ઉપયોગ કરીને, ભાષિની ભાષા તેમજ ડિજિટલ વિભાજનને દૂર કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે. માનનીય પ્રધાનમંત્રી દ્વારા જુલાઈ, ૨૦૨૨માં રાષ્ટ્રીય ભાષા ટેકનોલોજી મિશન હેઠળ શરૂ કરવામાં આવેલી ભાષિનીનો ઉદ્દેશ ૨૨ અનુસૂચિત ભારતીય ભાષાઓમાં ટેકનોલોજી અનુવાદ સેવાઓ પ્રદાન કરવાનો છે. ૧૭ ભારતીય ભાષાઓને ટેકો આપવામાંઆવે છે.

ચાવીરૂપ સિદ્ધિઓઃ

દર મહિને ૧૦૦ મિલિયનથી વધુ અનુમાનઃ ભાષિનીએ સફળતાપૂર્વક ૧૦૦ મિલિયન માસિક અનુમાનોનો થ્રેશોલ્ડ પાર કર્યો છે, જે એઆઈ લેંગ્વેજ ટેકનોલોજી સેક્ટરમાં તેની વધતી પહોંચ અને અસર દર્શાવે છે.

૫૦થી વધુ હિતધારકો સામેલઃ અગ્રણી સરકારી સંસ્થાઓ (એનપીસીઆઈ, આરબીઆઈએચ, એમઓઆરડી, લોકસભા, રાજ્યસભા વગેરે) સહિત ૫૦થી વધુ હિતધારકો અને ખાનગી ક્ષેત્રના ભાગીદારો હવે ભાષિની સાથે સહયોગ કરી રહ્યા છે.

૭૦૦,૦૦૦ મોબાઈલ એપ્લિકેશન ડાઉનલોડ્સઃ ભાષિની-સંચાલિત મોબાઈલ એપ્લિકેશન્સને ૫૦૦,૦૦૦થી વધુવખત ડાઉનલોડ કરવામાં આવી છે, જે વ્યાપકપણે અપનાવવામાંઆવી છે અને સુલભતા દર્શાવે છે.

૧૦૦થી વધુ ઉપયોગના કિસ્સાઓઃ ભાષિની ૧૦૦થી વધુ વિવિધ ઉપયોગના કિસ્સાઓને ટેકો આપે છે, જે ઉદ્યોગો અનેક્ષેત્રોમાં પ્લેટફોર્મની અનુકૂલનક્ષમતા દર્શાવે છે.

૧૭ ભાષાઓને ટેકો આપવામાં આવે છેઃ ભાષિની હાલમાં ૧૭ ભારતીય ભાષાઓને ટેકો આપે છે, જે વિવિધ ભાષાકીય સમુદાયો માટે સર્વસમાવેશકતાને સક્ષમ બનાવે છે.

૩૦૦થી વધુ એઆઈ-આધારિત મોડેલોઃ આ પ્લેટફોર્મ ૩૦૦થી વધુ એઆઈ-આધારિત ભાષા મોડેલો ધરાવે છે, જે એઆઈ લેંગ્વેજ ટેકનોલોજી સ્પેસમાં અત્યાધુનિક સોલ્યુશન્સના વિકાસને આગળ ધપાવે છે.

પુરસ્કારોઅને માન્યતા

ભાષિનીના યોગદાનને વિવિધ મંચોપર માન્યતાઆપવામાં આવી છે, જેમાં એઆઈ, ડિજિટલ ટ્રાન્સફોર્મેશન અને સર્વસમાવેશકતામાં નેતૃત્વનું પ્રદર્શન કરવામાંઆવ્યું છે. પુરસ્કારો અને માન્યતાઓમાં સામેલ છેઃ

એક્સપ્રેસ કમ્પ્યુટર દ્વારા ડિજિટલ ટ્રેઈલબ્લેઝર એવોર્ડઃ ભારતમાં એઆઈ ઈકોસિસ્ટમમાં ઉત્કૃષ્ટ યોગદાન.

એલેટ્સ આત્મનિર્ભર એવોર્ડ સરકારી વિભાગો દ્વારા એઆઈ, એમએલ અને આઈઓટી પહેલ માટે ડિજિટલ ગવર્નન્સની કેટેગરી હેઠળ એનાયત કરવામાંઆવે છે.

ઈમ્પેક્ટ લીડર ઓફ ધ યરઃ ગ્લોબલ સ્પિન ઈનોવેશન સમિટ ૨૦૨૪.

એઆઈમાં નેતૃત્વ, ચેન્જ મેકર એન્ડ ઈનોવેશન એવોર્ડઃ એઆઈ-સંચાલિત નવીનતા અને નેતૃત્વમાં ઉત્કૃષ્ટતાને માન્યતા આપવી.

એઆઈ, ડેટા એનાલિટિક્સ એન્ડ પ્રિડિક્ટિવ ટેકનોલોજીસ માટે ઈટી ગવર્નમેન્ટ એવોર્ડઃ સાક્ષરતા, ભાષા અને ડિજિટલ વિભાજનને દૂર કરવા માટે માન્યતા પ્રાપ્ત છે.

ઈલેટ્સ એજ્યુકેશન ઈનોવેશન એવોર્ડઃ એઆઈ મારફતે સુલભ અને સર્વસમાવેશક શિક્ષણ પ્રદાન કરવા માટે.

નેશનલ સુપરકમ્પ્યુટિંગ મિશન (એનએસએમ)

માનનીય પ્રધાનમંત્રીએ ૨૬ સપ્ટેમ્બરનાંરોજ વીડિયો કોન્ફરન્સિંગ મારફતે ત્રણ પરમ રુદ્ર સુપર કમ્પ્યુટર દેશને અર્પણ કર્યા હતાં. એનએસએમ હેઠળ વિકસાવવામાં આવેલા આ સુપર કમ્પ્યુટર્સને નવી દિલ્હીના ઈન્ટર-યુનિવર્સિટી એક્સિલરેટર સેન્ટર (આઈયુએસી) (૩ પેટાફ્લોપ્સ), પૂણેમાં નેશનલ સેન્ટર ફોર રેડિયો એસ્ટ્રોફિઝિક્સ (એનસીઆરએ) ખાતે જાયન્ટ મીટરવેવ રેડિયો ટેલિસ્કોપ (જીએમઆરટી) અને કોલકાતાના એસ. એન. બોઝ નેશનલ સેન્ટર ફોર બેઝિક સાયન્સિસ (૮૩૮ ટેરાફ્લોપ્સ)માં સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા છે.

આ સુપર કમ્પ્યુટર્સ સ્વદેશી રીતે ડિઝાઈન કરેલા અને ઉત્પાદિત હાઈ પરફોર્મન્સ કમ્પ્યુટિંગ સર્વર્સનો ઉપયોગ કરીને બનાવવામાં આવ્યા છે, જે સ્થાનિક રીતે વિકસિત સોફ્ટવેર સ્ટેક સાથે "રુદ્ર" તરીકે ઓળખાય છે. પરમ રુદ્ર સુપર કમ્પ્યુટર્સ ભારતમાં યુવાન વૈજ્ઞાનિકો માટે સંશોધન ક્ષમતામાં નોંધપાત્ર વધારો કરશે, જેનાથી ભૌતિકશાસ્ત્ર, પૃથ્વી વિજ્ઞાન અને બ્રહ્માંડવિજ્ઞાનમાં અદ્યતન અભ્યાસની સુવિધા મળશે.

ઉપરોક્ત ત્રણ પરમ રુદ્ર સુપર કમ્પ્યુટર્સ કાર્યરત થયાબાદ અત્યાર સુધીમાં ૩૨ પેટાફ્લોપ્સની સંયુક્ત કમ્પ્યુટ ક્ષમતા ધરાવતા કુલ ૩૩ સુપર કમ્પ્યુટર્સને વિવિધ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ, સંશોધન સંસ્થાઓ અને આરએન્ડડી લેબ્સમાં તૈનાત કરવામાં આવ્યા છે, જેમાં એનએસએમ હેઠળ દેશનાં ટાયર-૨ અને ટાયર-૩ શહેરોની આઈઆઈએસસી, આઈઆઈટી, સી-ડેક જેવી અગ્રણી સંસ્થાઓ અને અન્ય સંસ્થાઓ સામેલ છે.

આ સુપર કમ્પ્યુટર્સ ૧૦,૦૦૦ થી વધુ સંશોધકોને સુવિધા આપે છે, જેમાં દેશભરની ૨૦૦થી વધુ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને સંશોધન અને વિકાસ પ્રયોગશાળાઓના ૧,૭૦૦થી વધુ પીએચડી વિદ્વાનોનો સમાવેશ થાય છે. એનએસએમએ ટાયર-૨ અને ટિઅર-૩ શહેરોના સંશોધકો માટે અત્યાધુનિક સુપરકમ્પ્યુટિંગ સુવિધાઓની સુલભતા પ્રદાન કરીને સંશોધન હાથ ધરવાની તકો ઊભી કરી છે.

વૈજ્ઞાનિક અને ઔદ્યોગિક સંશોધન પરિષદ (સીએસઆઈઆર) ની વર્ષાંત સમીક્ષા ૨૦૨૪

કમલમ્,

વર્ષ દરમિયાન નોંધપાત્ર વૈજ્ઞાનિક અને ટેકનિકલ પ્રાપ્તિ

સીએસઆઈઆર-સીઆરઆરઆઈની રિજુપેવ ટેકનોલોજી અરુણાચલ પ્રદેશ અને લદ્દાખમાં ઊંચાઈપર સડક નિર્માણ માટે તૈનાત કરવામાં આવી

સીએસઆઈઆર-સેન્ટ્રલ રોડ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (સીએસઆઈઆર-સીઆરઆરઆઈ) દ્વારા નીચા અને શૂન્યથી પણ ઓછા તાપમાનની સ્થિતિમાં વધુઊંચાઈવાળા બિટ્યુમિન્સ રોડનું નિર્માણ કરવા માટે વિકસાવવામાં આવેલી સ્વદેશી રોડ કન્સ્ટ્રક્શન ટેકનોલોજી "રેજ્યુપેવ"નો બોર્ડર રોડ ઓર્ગેનાઇઝેશન (બીઆરઓ) દ્વારા અરુણાચલ પ્રદેશરાજ્યમાં ચીન બોર્ડરપર વધુઊંચાઈએ બિટ્યુમિનસ રોડના નિર્માણ માટે સફળતાપૂર્વક ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. આ ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કારગિલમાં બીઆરઓના પ્રોજેક્ટ વિજયક દ્વારા લદાખના દ્રાસમાં દ્રાસ-ઉમ્બાલા-સાંકુ રોડ પર ઊંચાઈવાળા બિટ્યુમિનલ રસ્તાઓના નિર્માણ માટે પણ કરવામાં આવ્યો છે.

ભારતનાં પ્રથમ રાષ્ટ્રીય રાજમાર્ગ – ૬૬ મુંબઈ-ગોવા રાષ્ટ્રીય રાજમાર્ગપર સ્ટીલસ્લેગ રોડ સેક્શનનું ઉદઘાટન કરવામાં આવ્યું

નીતિ આયોગનાં સભ્ય (એસએન્ડટી) વી. કે. સારસ્વતે ૧૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૪નાં રોજ રાષ્ટ્રીય રાજમાર્ગ – ૬૬ મુંબઈ-ગોવા રાષ્ટ્રીય રાજમાર્ગપર ભારતનાં પ્રથમ રાષ્ટ્રીય રાજમાર્ગ સ્ટીલસ્લેગ રોડ સેક્શનનું ઉદઘાટન કર્યું હતું. સીએસઆઈઆર-સીઆરઆરઆઈ ટેકનોલોજીકલ માર્ગદર્શન હેઠળ જેએસડબ્લ્યુ સ્ટીલે રાષ્ટ્રીય રાજમાર્ગ – ૬૬ મુંબઈ-ગોવાનાં ઇન્દાપુર-પનવેલ સેક્શન પર ૧ કિલોમીટર લાંબા ફોર લેન સ્ટીલ સ્લેગ રોડ સેક્શનનું નિર્માણ કર્યું છે. આ માર્ગના નિર્માણ માટે જેએસડબ્લ્યુ સ્ટીલ ડોલવી, રાયગઢ પ્લાન્ટ ખાતે આશરે ૮૦,૦૦૦ ટન કોનએર્ક સ્ટીલ સ્લેગને પ્રોસેસ્ડ સ્ટીલ સ્લેગ તરીકે રૂપાંતરિત કરવામાં આવી હતી.

દરેક રામનવમી પર રામ મંદિર, અયોધ્યા અને ભગવાન રામ માટે 'સૂર્ય તિલક'ના નિર્માણમાં સીએસઆઈઆરનું ટેકનિકલ યોગદાન

શ્રી રામ મંદિર, અયોધ્યાના નિર્માણમાં સીએસઆઈઆર દ્વારા ટેકનિકલ સહાય કરવામાં આવી છે. "સૂર્ય તિલક" પ્રણાલીની રચના સીએસઆઈઆર-સેન્ટ્રલ બિલ્ડિંગ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (સીએસઆઈઆર-સીબીઆરઆઈ) દ્વારા કરવામાં આવી છે અને તે મૂર્તિના કપાળ પર બપોરે ૧૨ વાગ્યાથી લગભગ છ મિનિટ સુધી કિરણને ચેનલ કરશે. દરેક રામ નવમીએ અયોધ્યામાં રામ મંદિરના ગર્ભગૃહમાં સૂર્યપ્રકાશના કિરણોને દિશા આપવા માટે લેન્સ અને અરીસાઓના એક જટિલ નેટવર્કનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે અને તે રામ લલ્લાના કપાળ પર "સૂર્ય તિલક" તરીકે ભળી જશે. અયોધ્યામાં રામ મંદિરને દર ૨૫૦૦ વર્ષે એક વાર બનતી ધરતીકંપની ઘટનાઓને સહન કરવા માટે સાવચેતીપૂર્વક તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે.

સીએસઆઈઆર-એનઆઈઓ, ગોવાએ કોરલ રીફ પર નજર રાખવા માટે પાણીની અંદરનું વાહન, સી-બોટ લોન્ચ કર્યું

સીએસઆઈઆરના મહાનિદેશક ડૉ. એન. કલાઈસેલ્વીએ સીએસઆઈઆર-નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઓશનોગ્રાફી (સીએસઆઈઆર-એનઆઈઓ), ગોવા દ્વારા વિકસિત કોરલ રીફના લાંબા ગાળાના નિરીક્ષણ માટે કોરલ રીફ મોનિટરિંગ ઓટોનોમસ અંડરવોટર વ્હિકલ, કોરલ રીફ મોનિટરિંગ એન્ડ સર્વેલન્સ રોબોટ, અથવા સી-બોટ લોન્ચ કર્યું હતું. સી-બોટ, ૨૦૦ મીટરની ઊંડાઈએ પહોંચી શકે છે.

ભારતની પ્રથમ લિથિયમ બેટરી રિસાયક્લિંગ પાયલોટ સુવિધાનું ઉદ્ઘાટન

સીએસઆઈઆર-નેશનલ મેટલર્જિકલ લેબોરેટરી (સીએસઆઈઆર-એનએમએલ), જમશેદપુરમાં સીએસઆઈઆરના બલ્ક કેમિકલ મિશન અંતર્ગત સ્થાપિત ભારતના પ્રથમ લિથિયમ બેટરી રિસાયક્લિંગ પ્લાન્ટનું ઉદઘાટન નીતિ આયોગના સભ્ય ડૉ. વી કે સારસ્વતે કર્યું હતું. આ પહેલ ભારતના વિઝન સાથે સુસંગત છે, જે બેટરી ઉત્પાદનમાં આત્મનિર્ભરતામાં પ્રદાન કરે છે. સીએસઆઈઆર-એનએમએલ ખાતેનો લિથિયમ બેટરી રિસાયક્લિંગ પ્લાન્ટ પર્યાવરણ પ્રત્યે જવાબદાર અને સંસાધન-કાર્યક્ષમ ટેકનોલોજીઓ તરફના ભારતના પ્રયાસોમાં નોંધપાત્ર પ્રદાન કરવા તૈયાર છે.

હાઈ-એલ્ટિટ્યૂડ સ્યુડોસેટેલાઇટનું સફળ ઉડ્ડયન પરિક્ષણો

સીએસઆઈઆર-નેશનલ એરોસ્પેસ લેબોરેટરીઝ (સીએસઆઈઆર-એનએએલ)એ નવી પેઢીના માનવરહિત હવાઈ વાહન (યુએવી), હાઈ-એલ્ટિટ્યૂડ સ્યુડોસેટેલાઈટ (એચએપીએસ)નો પ્રોટોટાઇપ સફળતાપૂર્વક ઉડાડ્યો હતો, જે જમીનથી લગભગ ૨૦ કિ.મી.ની ઊંચાઈએ ઊડી શકે છે, સંપૂર્ણપણે સૌર ઊર્જા પર ચાલે છે અને મહિનાઓ સુધી હવામાં રહી શકે છે. એચ.એ.પી.એસ. વાહનોની પ્રાથમિક ઉપયોગિતા દેખરેખ અને દેખરેખ, અને આપત્તિ વ્યવસ્થાપન જેવી અન્ય પરિસ્થિતિઓમાં છે, જેમાં તે ખૂબ ઉપયોગી થઈ શકે છે.

સીએસઆઈઆરએ કેપીઆઈટી સાથે ભાગીદારીમાં ભારતનું પ્રથમ સ્વદેશી નિર્મિત ફ્યુઅલ સેલ વેસલ વિકસાવ્યું છે

માનનીય પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ સીએસઆઈઆર અને કેપીઆઈટીની ફ્યુઅલ સેલ ટેકનોલોજી પર આધારિત કોચીન શિપયાર્ડ લિમિટેડ (સીએસએલ) દ્વારા નિર્મિત ભારતનાં સૌપ્રથમ સ્વદેશી રીતે વિકસિત હાઇડ્રોજન ફ્યુઅલ સેલ કેટામરનનો વર્ચ્યુઅલ શુભારંભ કરાવ્યો હતો. ૧૮ કરોડના ખર્ચે તૈયાર થયેલી આ ફેરીને આકરી ટ્રાયલ બાદ સીએસએલ દ્વારા ઇનલેન્ડ વોટર વેઝ ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયાને સોંપવામાં આવશે.

સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટી ઓર્ગેનિક ગંદાપાણીના શુદ્ધિકરણ માટે ટકાઉ ટેકનોલોજી વિકસાવે છે

સીએસઆઈઆર-નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર ઇન્ટરડિસિપ્લિનરી સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી (સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટી)એ હોટેલ્સ, રેસ્ટોરાં, કેટરિંગ યુનિટ્સ અને તેના જેવા વ્યવસાયો દ્વારા છોડવામાં આવતા ઓર્ગેનિક વેસ્ટ વોટરની ટ્રીટમેન્ટ અને નિકાલ માટે એક ટકાઉ ટેકનોલોજી વિકસાવીને અને પેટન્ટ કરીને એક સફળતા મેળવી છે, જે શહેરોમાં, ખાસ કરીને યોગ્ય સુએઝ નેટવર્ક વિનાના સ્થળોએ એક મોટી સમસ્યા છે. એક ટકાઉ ઉકેલ તરીકે, ઓન-સાઈટ વેસ્ટ વોટર ટેકનોલોજી, જેનું નામ છે, તે એનઓવી (NOW) તરીકે ઓળખાતી, ગુણવત્તાયુક્ત પાણી, જૈવ-ઊર્જા અને જૈવિક ખાતર અને વેસ્ટ-વોટરમાંથી સોઈલ કન્ડિશનર જેવા મૂલ્યવાન સંસાધનોને પુનઃપ્રાપ્ત કરવાનો લાભ ધરાવે છે.

સીએસઆઈઆર-એનઈઆઈએસટીએ અરુણાચલ પ્રદેશમાં એક નવા ફૂલોનો છોડ "બેગોનિયા નરહરિ"ની શોધ કરી; ભૂતપૂર્વ દિગ્દર્શકના સન્માન માટે 'નરહરિ' નામ આપ્યું

સીએસઆઈઆર-નોર્થ ઈસ્ટ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી (સીએસઆઈઆર-એનઈઆઈએસટી), જોરહટે યુનિવર્સિટી ઓફ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી મેઘાલય (યુએસટીએમ)ના સહયોગથી અરુણાચલ પ્રદેશના લોહિત જિલ્લામાં "બેગોનિયા નરહરિ" નામના નવા ફૂલોના છોડની શોધ કરી છે. સાવચેતીપૂર્વકની તપાસ અને વિશ્વભરમાં જાણીતી બેગોનિયા પ્રજાતિ સાથે તુલના કર્યા પછી, સંશોધકોએ બેગોનિયા જાતિની અંદર અગાઉ અવ્યાખ્યાયિત અને નવી પ્રજાતિઓ તરીકેની તેની ઓળખની પુષ્ટિ કરી છે. આ પ્રજાતિને "બેગોનિયા નરહરિ" નામ આપવામાં આવ્યું છે. સીએસઆઈઆર-એનઈઆઈએસટી, જોરહાટના ભૂતપૂર્વ ડિરેક્ટર પ્રો. જી. નરહરિ શાસ્ત્રીનું સન્માન કરવું, જેઓ પૂર્વોત્તર ભારતના જૈવ-સંસાધનો માટે જર્મપ્લાઝમ કન્ઝર્વેશન સેન્ટરની સ્થાપનામાં તેમના નોંધપાત્ર પ્રયાસો અને આ ક્ષેત્રના કલ્યાણ પ્રત્યેની તેમની પ્રતિબદ્ધતા માટે છે.

સીએસઆઈઆર-સીડીઆરઆઈ ઝડપી અસ્થિભંગના ઉપચાર માટે વિશિષ્ટ મૌખિક ગોળી રજૂ કરે છે

સીએસઆઈઆર-સેન્ટ્રલ ડ્રગ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (સીએસઆઈઆર-સીડીઆરઆઈ) એ ફ્રેક્ચર પછી સાજા થવાની પ્રક્રિયાને ઝડપી બનાવવામાં મદદ કરવા માટે એક મૌખિક ગોળી બહાર પાડી છે. આ સંસ્થા હાલમાં બે હાડકાંના ઉપચાર એકમો પર કામ કરી રહી છે, જેમાં સીડીઆરઆઈ-૧૫૦૦ અને સીડીઆરઆઈ-૩૯૯નો સમાવેશ થાય છે. ડ્રગ રેગ્યુલેટરી સંસ્થાઓ પાસેથી જરૂરી મંજૂરીઓ મળી ગઈ છે અને સીડીઆરઆઈ-૧૫૦૦ માટે ફેઝ-૧ ક્લિનિકલ ટ્રાયલ ટૂંક સમયમાં શરૂ થશે.

સીએસઆઈઆર-આઈએમટેક પાર્કિન્સન્સના ઈલાજ માટે આશાસ્પદ અણુની ઓળખ કરે છે

સીએસઆઈઆર-ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ માઈક્રોબાયલ ટેકનોલોજી (સીએસઆઈઆર-આઈએમટેક)એ એક એવા પરમાણુની શોધ કરી છે, જે પાર્કિન્સન્સનો ઈલાજ વિકસાવવા તરફ દોરી શકે છે, જે ન્યુરોડીજનરેટિવ રોગ છે. અત્યાર સુધી માત્ર ઉંદરો પર હાથ ધરવામાં આવેલા આ અભ્યાસમાં એક અણુ માટે આશાસ્પદ પરિણામો જોવા મળ્યાં છે. સંશોધનકારોએ ચાર પરમાણુઓ માટે આંતરરાષ્ટ્રીય પેટન્ટ ફાઈલ કરી છે જેમાં આ રોગનો ઈલાજ પૂરો પાડવાની સંભાવના છે.

સીએસઆઈઆર-એનએએલએ તેજસ એમકે૧એ માટે એન્જિન બે ડોર (ઈબીડી) પાર્ટ્સનો અંતિમ સેટ એચએએલને ટ્રાન્સફર કર્યો

સીએસઆઈઆર-એનએએલએ તેજસ એમકે૧એ માટે એન્જિન બે ડોર (ઈબીડી) પાર્ટ્સનો ત્રીજો અને છેલ્લો સેટ હિન્દુસ્તાન એરોનોટિક્સ લિમિટેડ (એચએએલ)ને સોંપ્યો હતો. એચએએલએ નવેમ્બર ૨૦૨૩ માં સીએસઆઈઆર-એનએએલ સાથે ટ્રાન્સફર ઓફ ટેકનોલોજી (ToT) કરાર કર્યો હતો, જેનો ઉદ્દેશ લાઇટ કોમ્બેટ એરક્રાફ્ટ તેજસ એમકે૧એના શ્રેણી ઉત્પાદન માટે બિસ્માલેમાઈડ (બીએમઆઈ) ઈબીડીનું ઉત્પાદન કરવાનો હતો.

સીએસઆઈઆર-સીસીએમબી યલો સ્ટેમ બોરર સામે ચોખાની નવી જાતની રોગપ્રતિકારક શક્તિ વિકસાવે છે

સીએસઆઈઆર-સેન્ટર ફોર સેલ્યુલર એન્ડ મોલેક્યુલર બાયોલોજી (સીએસઆઈઆર-સીસીએમબી) અને આઈસીએઆર-ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ રાઈસ રિસર્ચ (આઈઆઈઆરઆર)એ સાથે મળીને યલો સ્ટેમ બોરર (વાયએસબી) સામે પ્રતિરોધક ચોખાની વિવિધતા વિકસાવી છે, જે ભારતમાં મુખ્ય જંતુ છે, જે ચોખાના ઉત્પાદનમાં ૬૦ ટકા સુધીનું નુકસાન પહોંચાડી શકે છે. નવું સંશોધન વાય.એસ.બી. પ્રતિકારમાં સામેલ કી બાયોમોલેક્યુલ્સને ઓળખીને આ અંતરો ને દૂર કરે છે. આ સફળતાથી રાસાયણિક જંતુનાશકો પરની નિર્ભરતામાં નોંધપાત્ર ઘટાડો થવાની, ચોખાની ઉપજમાં વધારો થવાની અને ચોખાની વૃદ્ધિની સમગ્ર મોસમ દરમિયાન વાયએસબીના જોખમનો સતત ઉકેલ પૂરો પાડવાની અપેક્ષા છે.

સીએસઆઈઆર-સીએમઈઆરઆઈએ સાતત્યપૂર્ણ ખેતી માટે ઈલેક્ટ્રિક ટિલરનું અનાવરણ કર્યું

સીએસઆઈઆર-સેન્ટ્રલ મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (સીએસઆઈઆર-સીએમઈઆરઆઈ) દ્વારા ડિઝાઈન અને વિકસિત ઈલેક્ટ્રિક ટિલરને ૨૫ મે ૨૦૨૪ના રોજ દુર્ગાપુરમાં સીએસઆઈઆરના ડીજી, ડૉ. એન. કલાઈસેલ્વી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. નાનાથી સીમાંત ખેડૂતો માટે તૈયાર કરવામાં આવેલું, જે ભારતના ખેડૂત સમુદાયના ૮૦ટકાથી વધુની રચના કરે છે, ખેડનાર વચન આપે છે કે ઓપરેશનલ ખર્ચમાં ઘટાડો થાય છે અને ટકાઉ ખેતી પદ્ધતિઓને પ્રોત્સાહન આપે છે. ઈલેક્ટ્રિક ટિલર વપરાશકર્તાની અનુકૂળતા અને પર્યાવરણીય ટકાઉપણાને પ્રાથમિકતા આપે છે, જેમાં ટોર્કમાં વધારો, ઘટેલા કંપન અને શૂન્ય એક્ઝોસ્ટ ઉત્સર્જનનો દાવો કરવામાં આવે છે. ઈલેક્ટ્રોનિક નિયંત્રણો અને એર્ગોનોમિક્સ હેન્ડલિંગથી સજ્જ, ઈલેક્ટ્રિક ટિલર કૃષિ મશીનરીમાં નોંધપાત્ર સીમાચિહ્નરૂપ છે, જેનો ઉદ્દેશ વધુ ટકાઉ અને કાર્યક્ષમ ખેતી ભવિષ્ય માટે છે.

સીએસઆઈઆર-એનએએલ હાઈ-એલ્ટિટ્યૂડ પ્લેટફોર્મ (એચએપી) ડેવલપમેન્ટ તરફ આગેકૂચ

સીએસઆઈઆર-એનએએલ (CSIR-NAL) એ ૭ મે, ૨૦૨૪ના રોજ સબસ્કેલ હાઈ-એલ્ટિટ્યૂડ પ્લેટફોર્મ (એચએપી)નું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કરીને ૨૫,૦૦૦ ફૂટ સુધી ઉડાન ભરી હતી. એચએપી પૃથ્વીથી ૧૮-૨૦ કિ.મી.ની ઊંચાઈએ કાર્યરત છે, જે સર્વેલન્સ, અર્થ ઈમેજિંગ અને ટેલિકમ્યુનિકેશન્સ જેવી ક્ષમતાઓ ઉપગ્રહના ખર્ચના એક અંશ પર પૂરી પાડે છે, જે ઉપગ્રહ તકનીકને પૂરક બનાવે છે. પૂર્ણ-કક્ષાના એચએપી પ્રોટોટાઈપને સુધારવા માટે આગામી ૧૮ મહિનામાં વિસ્તૃત ગ્રાઉન્ડ ટેસ્ટ અને વધારાની સબ-સ્કેલ ફ્લાઈટનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે, જેનો ઉદ્દેશ ઊંચાઈવાળા પ્લેટફોર્મમાં અભૂતપૂર્વ સહનશક્તિ અને પ્રદર્શનનો છે.

સીએસઆઈઆર-સીઆઈએમએફઆરની નિયંત્રિત બ્લાસ્ટિંગ પ્રક્રિયાનો ઉપયોગ મુંબઈ ઉપનગરીય રેલવે નેટવર્કની સૌથી લાંબી ટનલ ટનલ-૨ના નિર્માણમાં કરવામાં આવ્યો છે.

સીએસઆઈઆર-સેન્ટ્રલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ માઈનિંગ એન્ડ ફ્યુઅલ રિસર્ચ (સીએસઆઈઆર-સીઆઈએમએફઆર)એ મુંબઈ અર્બન ટ્રાન્સપોર્ટ પ્રોજેક્ટ ૩ (એમયુટીપી-૩) હેઠળ પનવેલ-કર્જત રેલવે પ્રોજેક્ટના ભાગરૂપે મુંબઈ ઉપનગરીય રેલવે નેટવર્કની સૌથી લાંબી ટનલ ટનલ-૨ (વેવરલ ટનલ)ના નિર્માણ દરમિયાન રોક બ્લાસ્ટિંગ પ્રક્રિયા સાથે મુંબઈ રેલવે વિકાસ કોર્પોરેશન (એમઆરવીસી)ને માર્ગદર્શન આપ્યું હતું.

CSIR-IICT એ હાઈ-એનર્જી રોકેટ પ્રોપેલેન્ટના ઉત્પાદન માટે નવી પ્રક્રિયા વિકસાવી

સીએસઆઈઆર-ઇન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ કેમિકલ ટેકનોલોજી (સીએસઆઈઆર-આઈઆઈસીટી)એ પ્રીમિયર એક્સપ્લોઝિવ્સ લિમિટેડના સહયોગથી સીએલ-૨૦માં ઉપયોગમાં લેવાતી મુખ્ય સામગ્રીનું ઉત્પાદન કરવા માટે સ્વદેશી પ્રક્રિયા સફળતાપૂર્વક વિકસાવી છે, જે એક ઉચ્ચ-ઊર્જા પ્રોપેલેન્ટ છે. સીએલ-૨૦ આરડીએક્સ અને એચએમએક્સ જેવા પરંપરાગત પ્રોપેલેન્ટની સરખામણીએ શ્રેષ્ઠ કામગીરી પૂરી પાડે છે, જે ઊંચી ઊર્જા છોડવાની અને રોકેટ અને મિસાઈલો માટે મહત્ત્વપૂર્ણ એવા વધુ સારા ઓક્સિડાઇઝર-ટુ-ફ્યૂઅલ રેશિયોને ગૌરવ આપે છે. આ સફળતા ભારતને સંરક્ષણ અને અવકાશ કાર્યક્રમો માટે પ્રોપેલેન્ટ વિકાસમાં આત્મનિર્ભરતા હાંસલ કરવા સક્ષમ બનાવે છે, જે ટેકનોલોજીકલ સ્વતંત્રતા તરફ નોંધપાત્ર પ્રગતિ દર્શાવે છે.

સીએસઆઈઆર-સીસીએમબી સ્તન કેન્સરની વહેલી તકે તપાસ માટે બિન-આક્રમક રક્ત પરીક્ષણ વિકસાવે છે

સીએસઆઈઆર-સીસીએમબી અને રિજનલ કેન્સર સેન્ટર (આરસીસી), તિરુવનંતપુરમે લોહીના એક ટીપાંનો ઉપયોગ કરીને સ્તન કેન્સરને શોધવા માટે એક સસ્તી, બિન-આક્રમક પદ્ધતિની ઓળખ કરી છે. માઈક્રોઆરએનએ (એમઆઈઆરએનએ) હસ્તાક્ષરોનું કેન્સરના સેંકડો નમૂનાઓમાં વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં આક્રમક સ્તન કેન્સર સાથે સંકળાયેલા ૪૩૯ એમઆઈઆરએનએની ઓળખ કરવામાં આવી છે, જેમાં ૧૦૭ રોગના વિવિધ પ્રકારો અને તબક્કાઓ માટે સંભવિત બાયોમાર્કર્સ છે.

CSIR-IGIB અને LVPEI એ પ્રિસિઝન જીનોમ એડિટિંગ માટે એન્હાન્સ્ડ CRISPR-Cas9 સિસ્ટમ વિકસાવી

સીએસઆઈઆર-ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ જિનોમિક્સ એન્ડ ઇન્ટિગ્રેટેડ બાયોલોજી (સીએસઆઈઆર-આઈજીઆઈબી) અને એલવીપીઈઆઈએ સહયોગીઓ સાથે મળીને વિસ્તૃત CRISPR-Cas9 આધારિત જીનોમ એડિટિંગ સિસ્ટમ વિકસાવી છે, જે હાલની ટેકનોલોજીની સરખામણીએ વધારે ચોક્કસ અને કાર્યક્ષમ છે. ફ્રાન્સિસેલા નોવિસિડા (FnCas9) ના સંપાદિત અને માન્ય Cas9 પ્રોટીન, જેણે enFnCas9 ની રચના કરી હતી, તેમાં પ્રોટીનની સામાન્ય અભિવ્યક્તિ જોવા મળી હતી અને કોઈ શોધી શકાય તેવા ઓફ-ટાર્ગેટ ફેરફારો જોવા મળ્યા ન હતા, જે ચોક્કસ જીનોમ સંપાદન માટે enFnCas9-આધારિત CRISPR સાધનની અસરકારકતા અને સલામતી સાબિત કરે છે. આ વિકાસ ભારતીય વસ્તીમાં આનુવંશિક વિકૃતિઓ માટે થેરાપ્યુટિક એપ્લિકેશન્સ તરફનું એક નોંધપાત્ર પગલું છે, જે ક્લિનિકલ ઉપયોગ અને બજાર અધિકૃતતા માટે જનીન સુધારણા સાધનોને આગળ વધારવાના મહત્વ પર પ્રકાશ પાડે છે.

સીએસઆઈઆરએ સસ્ટેઇનેબલ પેકેજિંગ સોલ્યુશન્સ પર રાષ્ટ્રીય મિશનનો શુભારંભ કર્યો

સીએસઆઈઆરએ સસ્ટેઇનેબલ પેકેજિંગ સોલ્યુશન્સ પર રાષ્ટ્રીય મિશન શરૂ કર્યું છે. સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટી, તિરુવનંતપુરમ દ્વારા સંકલિત આ મિશનમાં સીએસઆઈઆર લેબ્સ અને ઔદ્યોગિક ભાગીદારો સાથે સંકળાયેલા આઠ કન્સોર્ટિયમનો સમાવેશ થાય છે. આ મિશનનો ઉદ્દેશ અદ્યતન પેકેજિંગ મટિરિયલ્સ, સ્માર્ટ રિસાયક્લિંગ અને પુનઃઉપયોગની પદ્ધતિઓ વિકસાવીને પેકેજિંગની સ્થાયી માગને પહોંચી વળવાનો છે. તે પેકેજિંગ ઉદ્યોગને સ્માર્ટ, વાજબી અને વિશ્વસનીય બનાવવા ઇચ્છે છે, જેમાં અદ્યતન પરીક્ષણ અને દેખરેખ સુવિધાઓનો સમાવેશ થાય છે.

ટાટા ઇન્ટરનેશનલ અને સીએસઆઈઆર-સીએલઆરઆઈએ ઈકો-ફ્રેન્ડલી ફોનિક્સ ચર્મ લોન્ચ કર્યું

સીએસઆઈઆર-સેન્ટ્રલ લેધર રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (સીએસઆઈઆર-સીએલઆરઆઈ) અને ટાટા ઇન્ટરનેશનલનાં જોડાણમાં વિકસાવવામાં આવેલા ફોનિક્સ લેધરને ટાટા ઇન્ટરનેશનલની અર્થકેર ચર્મ રેન્જમાં ઈકો-ફ્રેન્ડલી પ્રોડક્ટ તરીકે રજૂ કરવામાં આવી છે. પેટન્ટ થયેલી "જીનો કોરિયમ" પ્રક્રિયા ચામડાના ટ્રીમ કચરાને ઉચ્ચ ગુણવત્તાની પુનર્ગઠિત ચામડાની ચાદરોમાં રૂપાંતરિત કરે છે, જે જળ પ્રદૂષણ અને ગ્રીનહાઉસ ગેસના ઉત્સર્જનમાં ઘટાડો કરે છે.

સીએસઆઈઆર-આઈએમટેક (CSIR-IMTECH) એ આશાસ્પદ સાર્સ-કોવ-૨ રસી વિકસાવી

સીએસઆઈઆર-આઈએમટેક, ચંદીગઢે સેન્ટર ફોર ઇન્ફેક્શિયસ ડિસીઝ રિસર્ચ (સીઆઈડીઆર), આઈઆઈએસસી, બેંગલુરુ અને નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઈમ્યુનોલોજી (એનઆઈઆઈ), નવી દિલ્હીના સહયોગથી પ્રોટીન સબયુનિટ-આધારિત રસી ઉમેદવાર, આઈએમટી-સીવીએએક્સ વિકસાવી હતી, જે પ્રિક્લિનિકલ અભ્યાસોમાં "લગભગ-સંપૂર્ણ સુરક્ષા" દર્શાવે છે. આઈએમટી-સીવીએએક્સ એ એન્જિનિયર્ડ ટ્રાઈમેરિક સ્પાઈક પ્રોટીન એન્ટિજેન છે, જેને સાર્સ-કોવ-૨ વેરિઅન્ટનો સામનો કરવા માટે ડિઝાઈન કરવામાં આવ્યું છે, જે ઉંદર અને હેમ્સ્ટર પર પ્રિક્લિનિકલ પરીક્ષણોમાં મજબૂત રોગપ્રતિકારક પ્રતિભાવ પેદા કરે છે. પ્રમાણભૂત રેફ્રિજરેટરમાં કાર્યક્ષમ સંગ્રહ સાથે, રસીનું મોટા પાયે ઉત્પાદન શક્ય છે, જે તેને સામૂહિક રસીકરણ માટે આદર્શ બનાવે છે. આઈએમટી-સીવીએએક્સને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે પેટન્ટ કરવામાં આવ્યું છે, અને આ અભ્યાસ ભવિષ્યના સાર્સ-કોવ-૨ ચેપ સામે લાંબા સમય સુધી રોગપ્રતિકારક શક્તિ પ્રદાન કરવાની તેની સંભવિતતા દર્શાવે છે.

CSIR-NAL એ ભારતના સંરક્ષણ માટે સ્વદેશી કામિકાઝે ડ્રોન્સનું અનાવરણ કર્યું

સીએસઆઈઆર-એનએએલ દ્વારા સ્વદેશી કામિકાઝે ડ્રોનના વિકાસનું અનાવરણ કરવામાં આવ્યું છે, જે સ્વદેશી કામિકાઝે ડ્રોનના વિકાસ માટે સક્ષમ છે, જે હોમ-બિલ્ટ એન્જિનો સાથે ૧,૦૦૦ કિલોમીટર સુધી ઉડાન ભરવામાં સક્ષમ છે, જે ભારતની સંરક્ષણ ક્ષમતામાં વધારો કરે છે. ૨.૮ મીટરની લંબાઈ ધરાવતું અને ૨૫ કિલો વિસ્ફોટક ચાર્જ વહન કરતું ભારતીય કામિકાઝે ડ્રોન તેના લક્ષ્ય પર પ્રહાર કરતા પહેલા નવ કલાક સુધી ફરી શકે છે. સીએસઆઈઆર-એનએએલ દ્વારા વિકસિત ૩૦-હોર્સપાવર વાંકેલ એન્જિન દ્વારા સંચાલિત, ડ્રોન જીપીએસ-નામંજૂર વાતાવરણમાં કામ કરી શકે છે અને ભારતની એનએવીઆઈસી સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરીને નેવિગેટ કરી શકે છે.

સીએસઆઈઆર ફ્લોરીકલ્ચર મિશન ગલગોટા ફાર્મિંગ સાથે જમ્મુ અને કાશ્મીરના રામબનમાં મહિલાઓને સશક્ત બનાવે છે

જમ્મુ-કાશ્મીરના રામબન જિલ્લામાં મહિલાઓ સીએસઆઈઆરના ફ્લોરીકલ્ચર મિશન હેઠળ મેરીગોલ્ડ ફાર્મિંગને વધુને વધુ અપનાવી રહી છે. સીએસઆઈઆરની આગેવાની હેઠળની આ પહેલ તાલીમ, માર્ગદર્શન અને નિઃશુલ્ક બિયારણ પૂરું પાડે છે તથા મહિલાઓને પરંપરાગત મકાઈની ખેતીમાંથી વધુ આકર્ષક, અનુકૂળ અને પર્યાવરણને અનુકૂળ મેરીગોલ્ડની ખેતી તરફ વાળવામાં મદદ કરે છે.

સીએસઆઈઆર-આઈએચબીટી મેઘાલયના ખેડૂતોને એરોમેટિક પાક તાલીમ સાથે સશક્ત બનાવે છે

સીએસઆઈઆર-ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ હિમાલયન બાયોરિસોર્સ ટેક્નોલૉજી (આઈએચબીટી), પાલમપુરની ટીમે ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ નેચરલ રિસોર્સિસ (આઈએનઆર), શિલોંગના સહયોગથી ૩-૪ સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૪ સુધી સુગંધિત પાકોની કૃષિ અને પ્રોસેસિંગ ટેકનોલોજી પર તાલીમ-સહ-જાગૃતિ કાર્યક્રમ હાથ ધર્યો હતો. ખેડૂતોને કૃષિ પદ્ધતિઓ અને મેઘાલયની આબોહવા માટે અનુકૂળ સુગંધિત પાકોની લણણી પછીની પ્રક્રિયા પર વ્યવહારિક તાલીમ આપવામાં આવી હતી, જે આ પ્રદેશમાં આજીવિકામાં સુધારો કરવાની નોંધપાત્ર સંભાવના ધરાવે છે. આ ટીમે ખેતરના ખેતરોની પણ મુલાકાત લીધી હતી અને હાથોહાથ દેખાવો કર્યા હતા અને સુગંધિત ઘાસની ખેતીની હાલની સ્થિતિનું મૂલ્યાંકન કર્યું હતું.

સીએસઆઈઆર-એસઈઆરસીએ પમ્બન રેલ બ્રિજ સેન્ટર સ્પાન પર લોડ ડિફ્લેક્શન ટેસ્ટ હાથ ધર્યો

રેલવે વિકાસ નિગમ લિમિટેડ (આરવીએનએલ) દ્વારા સીએસઆઈઆર-સ્ટ્રક્ચરલ એન્જિનિયરિંગ રિસર્ચ સેન્ટર (સીએસઆઈઆર-એસઈઆરસી), ચેન્નાઈના સહયોગથી ન્યૂ પંબન બ્રિજ પર લોડ ડિફ્લેક્શન ટેસ્ટ કરવામાં આવ્યો હતો. ગોલ્ડન રોક શેડના ટ્વીન જીઓસી ડબલ્યુડીજી૪ડી લોકોમોટિવ્સનો ઉપયોગ કરીને આ ટ્રાયલ હાથ ધરવામાં આવી હતી. આ પરીક્ષણનો હેતુ લોડની સ્થિતિમાં પુલની માળખાકીય અખંડિતતા અને કામગીરીનું મૂલ્યાંકન કરવાનો હતો. અત્યાધુનિક સેન્સિંગ ટેકનોલોજી, મોનિટરિંગ સિસ્ટમ્સ અને કન્ટ્રોલ સ્ટેશનો તેમજ આરોગ્ય મૂલ્યાંકન સાધનોનો ઉપયોગ કરીને આરોગ્ય નિરીક્ષણની કામગીરી સીએસઆઈઆર-એસઈઆરસી દ્વારા પુલના નેવિગેશનલ વર્ટિકલ લિફ્ટ સ્પાન પર સ્થાપિત કરવામાં આવી છે.

સીએસઆઈઆર-એનસીએલ અને સીઈએનએસ ઊર્જા સંચય માટે નવી પીઝોઈલેક્ટ્રિક નેનોકોમ્પોઝિટ વિકસાવી

સીએસઆઈઆર-નેશનલ કેમિકલ લેબોરેટરી (સીએસઆઈઆર-એનસીએલ), પુણેએ સેન્ટર ફોર નેનો એન્ડ સોફ્ટ મેટર સાયન્સિસ (સીઈએનએસ), બેંગલુરુના સહયોગથી સુરક્ષા ચેતવણી પ્રણાલી માટે નવું પીઝોઈલેક્ટ્રિક પોલિમર નેનોકોમ્પોઝિટ વિકસાવ્યું છે, જે ફ્લેક્સિબલ ઈલેક્ટ્રોનિક્સમાં ઊર્જા સંચયમાં વધારો કરે છે. આ વિકાસ એ તારણ પર આધારિત હતો કે પોલિમર કમ્પોઝિટમાં ફિલર તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવે ત્યારે યોગ્ય સ્ફટિક માળખા અને સપાટીના ગુણધર્મો ધરાવતા મેટલ ઓક્સાઈડ નેનોપદાર્થો પીઝોઈલેક્ટ્રિક પ્રતિભાવમાં નોંધપાત્ર વધારો તરફ દોરી જાય છે.

સીએસઆઈઆર-સીએફટીઆરઆઈ મલ્ટિ-મિલેટ બન્સ લોન્ચ કરવા માટે મેકડોનાલ્ડ્સ સાથે સહયોગ કરે છે

સીએસઆઈઆર-સેન્ટ્રલ ફૂડ ટેકનોલોજીકલ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (સીએસઆઈઆર-સીએફટીઆરઆઈ)એ નેશનલ ન્યુટ્રિશન વીક પ્રોગ્રામના ભાગરૂપે મેકડોનાલ્ડના સહયોગથી મલ્ટિ-બાજરી બનની શરૂઆત કરી હતી, જેણે આરોગ્ય અને પોષણ પ્રોફાઈલને વધારવાની દિશામાં એક પગલું ભર્યું હતું. આ પોષકતત્વોથી ભરપૂર બાજરી જેવા કે બાજરી, રાગી, જુવાર, પ્રોસો અને કોડોમાંથી બને લા હોય છે. બાજરીનો સ્રોત ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર, કર્ણાટક, રાજસ્થાન, તમિલનાડુ, મધ્ય પ્રદેશ અને છત્તીસગઢ સહિતના વિવિધ પ્રદેશોમાંથી સ્થાનિક સ્તરેથી કરવામાં આવે છે. સીએસઆઈઆર-સીએફટીઆરઆઈનું મલ્ટિ-મિલેટ બન મુંબઈમાં મેકડોનાલ્ડ્સ દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં શરૂઆતમાં દક્ષિણ અને પશ્ચિમ ભારતમાં ગ્રાહક આધાર પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું હતું. ઘઉંના લોટની જગ્યાએ ૨૨ ટકા બાજરી આવી છે. આ બાજરી ભારતભરના ૫,૦૦૦ થી વધુ ખેડૂતો પાસેથી મેળવવામાં આવી છે, આ પહેલ દેશના ખેડૂતોને ઉત્થાન અને સશક્ત બનાવવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.

સીએસઆઈઆર-સીસીએમબી સિકલ સેલ એનિમિયા માટે ઝડપી પરીક્ષણ વિકસાવે છે

સીએસઆઈઆર-સીસીએમબી, હૈદરાબાદે સિકલ સેલ એનિમિયા (એસસીએ)ની તપાસ માટે સચોટ, ઝડપી અને સસ્તું મોલેક્યુલર ટેસ્ટ વિકસાવ્યું છે. આ પરીક્ષણ સ્વદેશી રીતે વિકસિત રીએજન્ટ્સનો ઉપયોગ કરે છે અને આ આનુવંશિક રોગના વ્યાપને વધુ સારી રીતે શોધવા માટે રચાયેલ છે, જે આદિજાતિ અને મુખ્ય ભૂમિ બંનેની વસ્તીના નોંધપાત્ર ભાગને અસર કરે છે

સીએસઆઈઆર-સીબીઆરઆઈ એરપોર્ટની માળખાગત સ્થિરતાનું સમાધાન કરશે

જૂનમાં દિલ્હીના ઇન્દિરા ગાંધી ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટના ટર્મિનલ ૧ (ટી૧) પર છત્ર આંશિક રીતે ધરાશાયી થવા સહિત વિવિધ એરપોર્ટ્સ પર શ્રેણીબદ્ધ માળખાકીય નિષ્ફળતાઓના જવાબમાં, નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયે સીએસઆઈઆર-સીબીઆરઆઈને દેશભરના એરપોર્ટ ઓપરેટરોને માળખાકીય સલામતી અને અખંડિતતા અંગે સલાહ આપવા માટે સોંપ્યું છે. સીએસઆઈઆર-સીબીઆરઆઈને જોડવાનો નિર્ણય જૂનમાં જબલપુર અને રાજકોટ એરપોર્ટ પર છત્ર ધરાશાયી થવા સહિત અનેક સંબંધિત ઘટનાઓને પગલે લેવામાં આવ્યો છે. સીએસઆઈઆર-સીબીઆરઆઈ એરપોર્ટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના માળખાગત પાસાઓને માર્ગદર્શન આપશે અને એ સુનિશ્ચિત કરશે કે ઓપરેટર્સ ભવિષ્યમાં આ પ્રકારની ઘટનાઓને રોકવા માટે જરૂરી સાવચેતી રાખે. નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલય સીએસઆઈઆર-સીબીઆરઆઈની સંડોવણી સાથે એરપોર્ટ ઓપરેટર્સ માટે ટેકનિકલ વર્કશોપનું આયોજન કરવાની પણ યોજના ધરાવે છે, જેમાં સંસ્થાનાં નિષ્ણાતો માળખાગત સુરક્ષા અને સ્થિતિસ્થાપકતા પર વિશેષ તાલીમ પ્રદાન કરશે.

સીએસઆઈઆર-સીએસઆઈઓએ ઓટોમેટિક ટાર્ગેટ આઈડેન્ટિફિકેશન માટે એઆઈ-સંચાલિત ડ્રોન વિકસાવ્યું

સીએસઆઈઆર-સેન્ટ્રલ સાયન્ટિફિક ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ્સ ઓર્ગેનાઈઝેશન (સીએસઆઈઆર-સીએસઆઈઓ)એ ડ્રોન-માઉન્ટેડ સોફ્ટવેર ફ્રેમવર્ક વિકસાવ્યું છે, જે ઓપ્ટિકલ ઈમેજમાંથી મનુષ્યો, બંકરો અને ટેંક જેવી વસ્તુઓની આપમેળે ઓળખ કરી શકે છે અને તેમનું ચોક્કસ સ્થાન નક્કી કરે છે. આ માળખું સર્વેલન્સ અને ઓટોમેશનમાં યુએવી ક્ષમતાઓને વધારવા માટે છે. વિડિઓથી વિપરીત અથવા હજી પણ એરબોર્ન ડ્રોનથી ફીડ કરે છે, જેને ઓબ્જેક્ટ્સ અથવા લક્ષ્યો શોધવા માટે નિયંત્રકો દ્વારા જોવામાં આવે છે અને વિશ્લેષણ કરવામાં આવે છે, વર્તમાન તકનીકમાં સિસ્ટમ પોતે હાથ પરના કાર્યના આધારે ઇચ્છિત ઓબ્જેક્ટ્સને ઓળખે છે.

સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટીએ તિરુવનંતપુરમમાં 'એરપોર્ટ એર ક્વોલિટી મોનિટર'નું ઉદ્દઘાટન કર્યું

આદરણીય રાજ્ય કક્ષાનાં વિજ્ઞાન અને વિકાસ મંત્રી ડૉ. જિતેન્દ્ર સિંહે ૧૮ ઓક્ટોબર, ૨૦૨૪નાં રોજ તિરુવનંતપુરમ આંતરરાષ્ટ્રીય એરપોર્ટ પર ભારતની પ્રથમ "એરપોર્ટ ઇન્ડોર એર ક્વોલિટી મોનિટરિંગ" સુવિધા "પવનચિત્ર"નું અનાવરણ કર્યું હતું. ઓફ-ગ્રિડ એર ક્વોલિટી મોનિટર સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટી દ્વારા વિકસાવવામાં આવેલા સ્વદેશી ઇન્ડોર સોલર સેલ્સ દ્વારા સ્વ-સંચાલિત છે, જે સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ સામગ્રીમાંથી તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે.

સીએસઆઈઆર-એનએએલ અને એચએએલ ભારતની એરક્રાફ્ટ ડિઝાઈન અને ઉત્પાદનને ટેકો આપશે

સીએસઆઈઆર-એનએએલ અને એચએએલ સ્થાનિક એરક્રાફ્ટ ડિઝાઈન અને ઉત્પાદનના વિકાસને આગળ વધારવા માટે ઉદ્યોગના અગ્રણીઓ સાથે જોડાણ કરશે, જે નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયની પહેલ છે, જે અખંડ ભારતને ટેકો આપે છે.

મિગ-૨૯ ફાઈટર જેટ માટે સીએસઆઈઆર-એનસીએલની એન્હાન્સ્ડ ઓક્સિજન સિસ્ટમ

સીએસઆઈઆર-એનસીએલે મિગ-૨૯ જેટ માટે ઓન-બોર્ડ ઓક્સિજન જનરેશન સિસ્ટમ (ઓબીઓજીએસ)ને અપગ્રેડ કરી છે, જેનાથી ઊંચાઈવાળા મિશન દરમિયાન ઓક્સિજનનો પુરવઠો વધશે. ભારતીય નૌકાદળ માટેના આ પ્રોજેક્ટનો હેતુ પાઈલટની સલામતીમાં સુધારો કરવાનો છે. ઓબીઓજીએસમાં ઝીયોલાઈટ આધારિત ટેકનોલોજી સીએસઆઈઆર-એનસીએલ દ્વારા વિકસાવવામાં આવેલી વિશિષ્ટ કાયાકલ્પ પ્રક્રિયાને કારણે ૮૫ ટકા શુદ્ધ ઓક્સિજનમાં વધારો કરે છે, જે ૩૦ ટકાથી વધારે છે. ગોવામાં થયેલા પરીક્ષણોએ અપગ્રેડની પુષ્ટિ કરી હતી, જેમાં અનેક મિગ-૨૯ જેટ માટે લગભગ ૫૪ કિલો ઝીયોલાઈટ સામગ્રીનો કાયાકલ્પ કરવામાં આવ્યો હતો. સ્વદેશી ઝીયોલાઈટનું ઉત્પાદન સિસ્ટમના દીર્ઘાયુષ્યની ખાતરી આપે છે, જે સ્થાનિક સ્રોત, સંવર્ધિત ઓક્સિજન સોલ્યુશન્સ સાથે નૌકાદળની કામગીરીને ટેકો આપે છે.

ભારત-વિશિષ્ટ કેન્સરનાં સંસાધનો માટે ભારતીય સ્તન કેન્સર જિનોમિક એટલાસ (આઈબીસીજીએ)નાં વિકાસ માટે સીએસઆઈઆરની આ પ્રકારની પ્રથમ પહેલ છે

સીએસઆઈઆર-સીસીએમબી સમગ્ર ભારતમાં લગભગ ૧,૦૦૦ સ્તન કેન્સર ટ્યુમર જીનોમનું મેપિંગ કરીને ભારતીય સ્તન કેન્સર જિનોમિક એટલાસ (આઈબીસીજીએ) વિકસાવી રહ્યું છે. આ પ્રકારની પ્રથમ પહેલનો હેતુ ભારતીય સ્તન કેન્સરના કેસોને લગતા આણ્વિક લક્ષણોને ઓળખવાનો છે, જે ક્લિનિકલ મેનેજમેન્ટ અને સારવારના વિકલ્પોમાં વધારો કરી શકે છે.

સીએસઆઈઆર-૪પીઆઈ પ્રિસિજન જીપીએસ સ્ટેશનો સાથે ભારત-તિબેટ ટેક્ટોનિક હલનચલનને ટ્રેક કરે છે

ભારતની ટેક્ટોનિક પ્લેટ તિબેટીયન પ્લેટની નીચે દબાઈ રહી છે, જેના કારણે હિમાલયમાં ધીમે ધીમે જમીનનું નુકસાન થઈ રહ્યું છે અને ઊંચાઈ વધી રહી છે. સીએસઆઈઆર-ફોર્થ પેરાડાઈમ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (સીએસઆઈઆર-૪પીઆઈ)એ હેનલે (લદ્દાખ) અને બેંગાલુરુમાં જીપીએસ રેફરન્સ સ્ટેશનની સ્થાપના કરી છે, જેથી આ ગતિવિધિઓ પર ચાંપતી નજર રાખી શકાય. આ સ્ટેશનોના ડેટા વૈજ્ઞાનિકોને હિમાલયના ક્ષેત્રમાં સ્ટ્રેન બિલ્ડ-અપ અને ભૂકંપની સંભાવનાને સમજવામાં મદદ કરે છે.

સીએસઆઈઆર-સીઈઈઆરઆઈ, ભવિષ્યની ટેલિકોમ સિસ્ટમ્સ માટે મલ્ટિપોર્ટ સ્વિચના વિકાસ માટે સી-ડોટ સહયોગ

સીએસઆઈઆર-સેન્ટ્રલ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ એન્જિનિયરિંગ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (સીએસઆઈઆર-સીઈઈઆરઆઈ)એ "મલ્ટિપોર્ટ સ્વિચ વિથ ટ્યુનેબલ ઈમ્પિડન્સ મેચિંગ નેટવર્ક" વિકસાવવા માટે સી-ડોટ સાથે ભાગીદારી કરી છે, જેનો ઉદ્દેશ સિંગલ બ્રોડબેન્ડ એન્ટેના સાથે ૨જી, ૩જી, ૪જી અને ૫જી બેન્ડને આવરી લેવાનો છે. ટેલિકોમ ટેકનોલોજી ડેવલપમેન્ટ ફંડ (ટીટીડીએફ) દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવતું આ પ્રોજેક્ટ ભારતીય સ્ટાર્ટઅપ્સ અને સંશોધન અને વિકાસ સંસ્થાઓને અદ્યતન ટેલિકોમ સોલ્યુશન્સ બનાવવા માટે ટેકો આપે છે.

સીએસઆઈઆર-એનએમએલ એડવાન્સ્ડ પીસીબી રિસાયક્લિંગ ટેકનોલોજીને નોવાસેન્સા પ્રાઈવેટ લિમિટેડને ટ્રાન્સફર કરે છે.

સીએસઆઈઆર-એનએમએલે ઈ-કચરાની કટોકટીને પહોંચી વળવાના હેતુથી તેની અદ્યતન પીસીબી રિસાયક્લિંગ ટેકનોલોજી નોવાસેન્સા પ્રાઈવેટ લિમિટેડ, નવી દિલ્હીને હસ્તાંતરિત કરી છે. આ પ્રક્રિયા શૂન્ય-કચરાના સિદ્ધાંતોનું પાલન કરે છે, પ્રદૂષણ ઘટાડે છે અને ઈ-વેસ્ટમાંથી મહત્વપૂર્ણ સામગ્રીને પુનઃપ્રાપ્ત કરીને કુદરતી સંસાધનોનું સંરક્ષણ કરે છે.

સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટીએ ઓર્ગેનિક વેસ્ટનું ઈકો-ફ્રેન્ડલી અને હાઈ-સ્પીડ કમ્પોસ્ટિંગ 'જૈવમ' લોન્ચ કર્યું

સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટી, તિરુવનંતપુરમે સ્વચ્છ અને ઝડપી કમ્પોસ્ટિંગ પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવા અને કૃષિ ઉપયોગ માટે સારી ગુણવત્તાવાળા ખાતરનું ઉત્પાદન કરવા માટે 'જૈવમ' નામનું એક માઈક્રોબાયલ કન્સોર્ટિયમ વિકસાવ્યું છે. સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટી દ્વારા જૈવમનો વિકાસ અને આ પ્રકારની સંશોધન અને વિકાસની પહેલથી જથ્થાબંધ કમ્પોસ્ટિંગ સુવિધાઓમાંથી ગ્રીનહાઉસ ગેસ ઉત્સર્જન (મિથેન અને નાઈટ્રસ ઓક્સાઈડ) જેવા પડકારોનું સમાધાન કરવામાં મદદ મળશે અને જૈવ-સંવર્ધન મારફતે ખાતરની ગુણવત્તા સુધારવામાં મદદ મળશે.

સીએસઆઈઆર-એનજીઆરઆઈએ પૂર્વી લદ્દાખમાં સંભવિત જિયોથર્મલ જળાશયની શોધ કરી

સીએસઆઈઆર- નેશનલ જિયોફિઝિકલ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (સીએસઆઈઆર-એનજીઆરઆઈ)એ પૂર્વ લદ્દાખમાં સંભવિત નવા જિયોથર્મલ જળાશયનો પર્દાફાશ કર્યો છે, જેણે આ વિસ્તારમાં સ્થાયી ઊર્જા વિકાસ માટે તકો ખોલી છે. આ સંશોધન યુકેડુંગલ-હેનલે-કોયુલ-ફુચ્ચે પ્રોફાઈલ પર હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું, જ્યાં એનજીઆરઆઈ (NGRI) વૈજ્ઞાનિકોએ ૪૦ કિ.મીના પટ્ટામાં ક્રિસ્ટલ માળખાનો નકશો તૈયાર કરવા માટે મેગ્નેટોટેલ્યુરિક સર્વેક્ષણોનો ઉપયોગ કર્યો હતો.

બાયો-બિટ્યુમેન સરફેસ સાથેના એશિયાના પ્રથમ ધોરીમાર્ગનું ઉદઘાટન

આદરણીય કેન્દ્રીય માર્ગ પરિવહન અને રાજમાર્ગ મંત્રી શ્રી નીતિન ગડકરીએ સીએસઆઈઆર-સીઆરઆરઆઈ ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરીને વિકસાવવામાં આવેલા બાયો-બિટુમેન બ્લેન્ડેડ સરફેસ સાથેના એશિયાના પ્રથમ ધોરીમાર્ગના ૧ કિલોમીટરના પટ્ટાનું ઉદઘાટન કર્યું હતું. ટ્રાયલ પેચ જબલપુર-નાગપુર રૂટ પર 'કમ્પ્ટી ૨૨ કિ.મી.' માઈલસ્ટોનને યાદ કરવાનું શરૂ કરે છે. આ પ્રોજેક્ટ પરાળ સળગાવવાથી થતા પ્રદૂષણને

ઘટાડવામાં મદદ કરશે કારણ કે બાયો-બિટ્યુમેનનો સ્ત્રોત સરળતાથી ઉપલબ્ધ પાકના પરાળમાંથી આવે છે, જેને ખેડૂતો અવશેષો સળગાવવાને બદલે વેચી શકે છે.

મુખ્ય આંતરરાષ્ટ્રીય અને રાષ્ટ્રીય ઘટનાઓ

ભારતના આદરણીય ઉપરાષ્ટ્રપતિએ સીએસઆઈઆરના ૮૩માં સ્થાપના દિવસની ઉજવણીનું ઉદઘાટન કર્યું

ભારતના આદરણીય ઉપરાષ્ટ્રપતિ શ્રી જગદીપ ધનખરે ૨૬ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૪ના રોજ નવી દિલ્હીના એનએએસસી સંકુલમાં સીએસઆઈઆરના ૮૩માં સ્થાપના દિવસની ઉજવણીનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. આદરણીય ઉપરાષ્ટ્રપતિએ સીએસઆઈઆરને "વૈજ્ઞાનિક રીતે કાલ્પનિક રાષ્ટ્ર માટે ઉત્પ્રેરક" પણ ગણાવ્યું હતું. આ ઉજવણીમાં સીએસઆઈઆર લીડરશીપ કોક્લેવ પણ જોવા મળ્યો હતો, જેમાં સીએસઆઈઆરના ભૂતપૂર્વ ડીજીએ સીએસઆઈઆરના વિત્સિત ભારત @૨૦૪૭ તરફના રોડમેપ પર સંબોધન કર્યું હતું અને "ઈનોવેશન ટ્રેઈલબ્લેઝર્સ: ધ લીડરશીપ લેગસીસ ઓફ સીએસઆઈઆર" વિષય પરના પુસ્તકના વિમોચન પર સંબોધન કર્યું હતું.

CSIR સોસાયટી બેઠક

નવી દિલ્હીમાં ૨૭ માર્ચ, ૨૦૨૪ના રોજ યોજાયેલી સીએસઆઈઆર સોસાયટીની બેઠકની અધ્યક્ષતામાં આદરણીય રાજ્ય મંત્રી (સ્વતંત્ર હવાલો) અને સીએસઆઈઆરના ઉપાધ્યક્ષ ડો. જિતેન્દ્ર સિંહે અધ્યક્ષતા કરી હતી. સીએસઆઈઆરના ડીજી અને સીએસઆઈઆર સોસાયટીના સચિવ ડો. એન. કલાઈસેલ્વીએ ૧૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૩ થી નવી નવેસરથી રચાયેલી સીએસઆઈઆર સોસાયટીની પ્રથમ બેઠકમાં અધ્યક્ષ, સભ્યો અને અન્યોને આવકાર્યા હતા અને ઓક્ટોબર ૨૦૨૨માં યોજાયેલી અગાઉની સીએસઆઈઆર સોસાયટી મીટિંગ પછી એક્શન ટેકન રિપોર્ટ અને સીએસઆઈઆરની મુખ્ય સિદ્ધિઓ પર વિસ્તૃત પ્રેઝન્ટેશન આપ્યું હતું. આદરણીય મંત્રી એસએન્ડટીએ પાછલા વર્ષમાં સીએસઆઈઆરની ઘણી સફળતાની ગાથાઓ વર્ણવી હતી અને કહ્યું હતું કે, ભારત દ્વારા વિકસિત ભારત ૨૦૪૭ તરફની કૂચમાં એસએન્ડટી મહત્ત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે. આદરણીય મંત્રીશ્રીએ "સીએસઆઈઆર ટેકનોલોજીસનાં મહિલા ઉદ્યોગસાહસિકો"નો સંગ્રહ પ્રસિદ્ધ કર્યો હતો, જે માત્ર વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીમાં જ નહીં, પણ નવીનતા સંચાલિત ઉદ્યોગસાહસિકતામાં પણ મહિલા નેતૃત્વને પ્રોત્સાહન આપવામાં સીએસઆઈઆરની શક્તિઓ અને સંશોધન અને વિકાસનાં પ્રદાનને પ્રદર્શિત કરે છે.

સીએસઆઈઆરનો પ્રજાસત્તાક દિવસ ૨૦૨૪, કર્ણાટક પાથ પર ટેબ્લો

સીએસઆઈઆર ટેબ્લોએ જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં લવંડરની ખેતી દ્વારા શરૂ થયેલી પર્પલ ક્રાંતિની શરૂઆત પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો. આ ટેબ્લોમાં સીએસઆઈઆર દ્વારા વિકસિત ભારતની પ્રથમ મહિલા મૈત્રીપૂર્ણ, કોમ્પેક્ટ, ઈલેક્ટ્રિક ટ્રેક્ટરને પણ પ્રદર્શિત કરવામાં આવી હતી. પ્રજાસત્તાક દિનની પરેડ ૨૦૨૪ની વિકસિત ભારત થીમ સાથે દૃષ્ટિની મોહક ટેબ્લો ગોઠવાયેલ છે.

સીએસઆઈઆર-આઈઆઈપીના સસ્ટેઈનેબલ એવિએશન ઈંધણે પ્રજાસત્તાક દિન ફ્લાયપાસ્ટ માટે ભારતીય વાયુસેનાના ડોર્નિયર એરક્રાફ્ટને પાવર આપ્યો

પ્રજાસત્તાક દિવસ ૨૦૨૪ના ફ્લાયપાસ્ટમાં, સીએસઆઈઆર-ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ પેટ્રોલિયમ (સીએસઆઈઆર-આઈઆઈપી) દ્વારા ઉત્પાદિત સસ્ટેઈનેબલ એવિએશન ઈંધણ (એસએએફ) દ્વારા સંચાલિત બે ડોર્નિયર ૨૨૮ વિમાનોએ ઐતિહાસિક 'તંગૈલ રચના' માં આકાશમાં ઉડાન ભરી હતી.

હૈદરાબાદની સીએસઆઈઆર – આઈઆઈસીટી ખાતે ભારતના સૌપ્રથમ "સાયન્સ એક્સપિરિયન્સ સેન્ટર"નો શિલાન્યાસ કર્યો

આદરણીય કેન્દ્રીય કેન્દ્રીય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રી (સ્વતંત્ર હવાલો) ડૉ. જિતેન્દ્ર સિંહે પૂર્વોત્તર ક્ષેત્રનાં પ્રવાસન, સંસ્કૃતિ અને વિકાસ મંત્રી આદરણીય કેન્દ્રીય મંત્રી શ્રી જી. કિશન રેડ્ડી (ડોનર)ની સાથે હૈદરાબાદમાં સીએસઆઈઆર-આઈઆઈસીટીનાં પરિસરમાં સૌપ્રથમ વિજ્ઞાન અનુભવ કેન્દ્ર અને વિશિષ્ટ "બાયોફ્યુઅલ સેન્ટર"નું શિલારોપણ કર્યું હતું. સાયન્સ એક્સપિરિયન્સ સેન્ટર (એસઈસી)ની સ્થાપના સીએસઆઈઆર અને નેશનલ કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્સ મ્યુઝિયમ્સ (એનસીએસએમ), કલ્ચર મંત્રાલય દ્વારા કરવામાં આવી છે. એસઈસી મુખ્યત્વે સમાજમાં વિજ્ઞાનની સંસ્કૃતિનો પ્રસાર કરવામાં સંકળાયેલી છે, ખાસ કરીને વિદ્યાર્થીઓમાં, પ્રદર્શનો/પ્રદર્શન/ગેલેરીઓ વગેરે વિકસાવીને 'લોકોને સશક્ત બનાવવા માટે વિજ્ઞાનનો સંચાર કરવો'ના સૂત્ર સાથે અને ઈન્ટરેક્ટિવ સાયન્સ એજ્યુકેશન કાર્યક્રમોનું પણ આયોજન કરવું.

પૃથ્વી દિવસની ઉજવણી માટે સીએસઆઈઆર મુખ્યાલયમાં ભારતની સૌથી મોટી ક્લાઈમેટ ક્લોક સક્રિય

સીએસઆઈઆરએ, પૃથ્વી દિવસની ઉજવણીના ભાગરૂપે, ૨૩ એપ્રિલ, ૨૦૨૪ ના રોજ નવી દિલ્હીના રફી માર્ગ સ્થિત અનુસંધાન ભવન, સીએસઆઈઆર મુખ્યાલય, અનુસંધાન ભવન બિલ્ડિંગ પર ભારતની સૌથી મોટી આબોહવા ઘડિયાળની સ્થાપના અને સક્રિય કરી હતી. આ ઈવેન્ટ સીએસઆઈઆરના આબોહવા પરિવર્તન અને તેના દુષ્પ્રભાવો વિશે જાગૃતિ ફેલાવવાના ઉદ્દેશને દર્શાવે છે. સીએસઆઈઆરના ડીજી ડો.એન.કલાઈસેલ્વીએ જણાવ્યું હતું કે, પૃથ્વી દિવસ પર્યાવરણની રક્ષા માટે આપણા માટે યાદ અપાવે છે. તેમણે માહિતી આપી હતી કે, સીએસઆઈઆર-એનર્જી સ્વરાજ ફાઉન્ડેશન એમઓયુ અંતર્ગત સીએસઆઈઆરમાં મોટી સંખ્યામાં વિજ્ઞાનીઓ અને કર્મચારીઓને ઊર્જા સાક્ષરતા તાલીમ આપવામાં આવી છે. ફાઉન્ડેશન દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી આબોહવા ઘડિયાળો મોટાભાગની સીએસઆઈઆર પ્રયોગશાળાઓમાં સ્થાપિત કરવામાં આવી છે.

સીએસઆઈઆર-ઈયુએ એમએસસીએ સ્ટાફ એક્સચેન્જો માટે સહ-ભંડોળ પહેલ શરૂ કરી

ધ કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ રિસર્ચ, ભારત અને યુરોપિયન યુનિયન, ૨૭ ઓગસ્ટ, ૨૦૨૪ના રોજ, મેરી સ્કોડોસ્કા-ક્યુરી એક્શન્સ (એમએસસીએ) સ્ટાફ એક્સચેન્જો માટે નવી સહ-ભંડોળ પહેલ શરૂ કરી હતી, જે ઈયુના સંશોધન અને નવીનતા કાર્યક્રમ, હોરાઈઝન યુરોપનો એક ભાગ છે. આ યોજના મારફતે સીએસઆઈઆર પસંદ કરેલા એમએસસીએ સ્ટાફ એક્સચેન્જ પ્રોજેક્ટ્સની યાદીમાં સામેલ થશે, જે તેની સંસ્થાઓને યુરોપિયન અને આંતરરાષ્ટ્રીય ભાગીદારો સાથે સંયુક્ત સંશોધન પ્રોજેક્ટ્સમાં જોડાવા સક્ષમ બનાવશે તથા જ્ઞાનની વહેંચણી અને સંશોધન પ્રવૃત્તિઓ માટે યુરોપિયન સંશોધન સંસ્થાઓને તેમના વૈજ્ઞાનિક અને ટેકનિકલ સ્ટાફનું બીજું સ્થાન આપશે. આ સંતુલિત સંશોધકની ગતિશીલતા અને લાંબા ગાળાના સહયોગને પ્રોત્સાહન આપશે.

સીએસઆઈઆર-સીએફટીઆરઆઈ યજમાન રાષ્ટ્રીય પોષણ સપ્તાહ ૨૦૨૪

સીએસઆઈઆર-સીએફટીઆરઆઈએ ૧થી ૭ સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૪ સુધી રાષ્ટ્રીય પોષણ સપ્તાહ (એનએનડબલ્યુ)નું આયોજન કર્યું હતું. ૨૦૨૪ એનએનડબલ્યુની થીમ "દરેક માટે પૌષ્ટિક આહાર" હતી.

CSIR OWOT કર્ટેન રેઈઝરનું આયોજન

સીએસઆઈઆર, ભારતે ૨૪ જૂન, ૨૦૨૪ના રોજ તેનો વન વીક, વન થીમ (ઓડબ્લ્યુઓટી) પ્રોગ્રામ શરૂ કર્યો હતો. ઓડબ્લ્યુઓટીના કર્ટેન રેઈઝર ફંક્શનમાં આદરણીય મંત્રી એસએન્ડટી ડો. જિતેન્દ્ર સિંહ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. આ કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીને લેબ સુધી મર્યાદિત ન રાખીને સામાન્ય નાગરિકને સશક્ત બનાવવા માટે નવીનતાને તમામ માટે સર્વસમાવેશક બનાવવાનો અને તેને હિતધારકોની નજીક લાવવાનો છે. આ પહેલનો હેતુ સમાન થીમ પ્રોજેક્ટ પર કામ કરતી તમામ સીએસઆઈઆર લેબ્સના સંસાધનોને ઓપ્ટિમાઈઝ કરવામાં મદદ કરવાનો છે.

આદરણીય મંત્રી ડૉ. જિતેન્દ્ર સિંહે સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટીની સુવર્ણ જયંતીનું ઉદ્ઘાટન કર્યું

આદરણીય મંત્રી ડૉ. જિતેન્દ્ર સિંહે ૧૭ ઓક્ટોબર, ૨૦૨૪ના રોજ તિરુવનંતપુરમમાં સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટીના જ્યુબિલી જ્યુબિલી માઈલસ્ટોન ઓબ્ઝર્વેશન્સ સેરેમનીનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. માનનીય મંત્રીશ્રીએ આ કાર્યક્રમના ભાગરૂપે સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટી ગોલ્ડન જ્યુબિલી યર બુક એન્ડ સ્ટેમ્પનું વિમોચન પણ કર્યું હતું અને સેન્ટર ઓફ એક્સલન્સ ઈન પર્ફોર્મન્સ કેમિકલ્સ એન્ડ સસ્ટેઈનેબલ પોલિમર્સનું ઉદઘાટન કર્યું હતું તથા આયુર્વેદ રિસર્ચમાં સેન્ટર ઓફ એક્સલન્સનો શિલાન્યાસ કર્યો હતો.

સીએસઆઈઆરએ આઈઆઈટી ગુવાહાટીમાં આઈઆઈએસએફ ૨૦૨૪નું આયોજન કર્યું

આઈઆઈટી ગુવાહાટીમાં આયોજિત ઈન્ડિયા ઈન્ટર નેશનલ સાયન્સ ફેસ્ટિવલ (આઈઆઈએસએફ-૨૦૨૪)ની ૧૦મી આવૃત્તિનું ઉદઘાટન ૩૦ નવેમ્બર, ૨૦૨૪ના રોજ માનનીય મુખ્યમંત્રી ડૉ. જિતેન્દ્ર સિંહ, આદરણીય મંત્રી એસએન્ડટી અને આસામના માનનીય મુખ્યમંત્રી ડૉ. હેમંતા બિસ્વા શર્માએ કર્યું હતું. આઈઆઈએસએફ-૨૦૨૪ ઉત્તર પૂર્વ ભારતમાં આયોજિત પ્રથમ આઈઆઈએસએફ હતું અને તેનું સંકલન સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટી, તિરુવનંતપુરમ દ્વારા પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલય અને વિજ્ઞાન મંત્રાલય હેઠળના વિજ્ઞાન વિભાગો સાથે જોડાણમાં નોડલ કોઓર્ડિનેટર તરીકે કરવામાં આવ્યું હતું.

'CSIR દ્વારા સ્ટાર્ટ-અપ્સ કેટેલિઝ્ડ' પર સંકલનનું પ્રકાશન

ભારત સરકારનાં પીએસએ પ્રોફેસર અજયકુમાર સૂદ, ભારત સરકારનાં પીએસએ પ્રોફેસર અજયકુમાર સૂદ, નીતિ આયોગના માનનીય સભ્ય ડૉ. વી. કે. સારસ્વત અને સીએસઆઈઆરનાં ડીજી ડૉ. એન. કલાઈસેલ્વીએ ૩૦ નવેમ્બર, ૨૦૨૪નાં રોજ આઈઆઈએસએફ-૨૦૨૪માં "સીએસઆઈઆર દ્વારા સ્ટાર્ટ-અપ્સ કેટેલિઝ્ડ" શીર્ષક સાથે એક વિશેષ સંકલનનું વિમોચન કર્યું હતું. આ પુસ્તક વિવિધ ક્ષેત્રોમાં નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવા અને સ્ટાર્ટ-અપ્સને ટેકો આપવા, ભારતની વધતી જતી ઈનોવેશન ઈકોસિસ્ટમમાં પ્રદાન કરવામાં સીએસઆઈઆરની ભૂમિકા પર પ્રકાશ પાડે છે.

CSIR ક્યુરિયોસિટી એપિક હેકાથોન ૨૦૨૪

સીએસઆઈઆરએ સીએસઆઈઆરના જિજ્ઞાસા કાર્યક્રમ હેઠળ ૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૪ના રોજ એમ્પાવરિંગ સ્ટુડન્ટ ઈનોવેશન એન્ડ ક્રિએટિવિટી (ઈપીઆઈસી) હેકાથોનનો શુભારંભ કર્યો હતો, જેનો ઉદ્દેશ ઉભરતા યુવાન વિદ્યાર્થીઓને તેમની નવીનતાને આગળ વધારવા તેમજ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મારફતે દેશમાં પડકારોનું સમાધાન કરવા નવીન સમાધાનો વિકસાવવામાં તેમની સંભવિતતા વિકસાવવા માટે એક મંચ પ્રદાન કરવાનો છે. સીએસઆઈઆર જિગ્યાસા ઈપીઆઈસી હેકેથોન ૨૦૨૪ના ફિનાલેનું આયોજન સીએસઆઈઆર-આઈજીઆઈબી, સાઉથ કેમ્પસ, નવી દિલ્હી ખાતે ૨૦ ડિસેમ્બર, ૨૦૨૪ના રોજ કરવામાં આવ્યું હતું. હેકાથોન હેઠળ દેશભરમાં ૧૮ સીએસઆઈઆર પ્રયોગશાળાઓમાં બે મહિનાની સમર ઈન્ટર્નશિપમાં કુલ ૩૫ ટીમો અને ૪૮ વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો હતો. ફિનાલે ઈવેન્ટમાં, ૨૯ વિદ્યાર્થીઓએ સમર ઈન્ટર્નશિપ દરમિયાન તેમના સંશોધન પ્રોજેક્ટ્સ રજૂ કર્યા હતા. સીએસઆઈઆર ઈપીઆઈસી હેકાથોન ૨૦૨૪ના વિજેતાઓને ઈનામો અને પ્રમાણપત્રોથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.

સીએસઆઈઆર-એનજીઆરઆઈ અને જીએસઆઈએ ખનિજ સંશોધન માટે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા

સીએસઆઈઆર-એનજીઆરઆઈ અને જિયોલોજિકલ સર્વે ઓફ ઈન્ડિયા (જીએસઆઈ) વચ્ચેનો આ સહયોગી પ્રોજેક્ટ રાજસ્થાન અને મધ્ય પ્રદેશમાં ૭૦૦ કિલોમીટરમાં ફેલાયેલા એક વ્યાપક 'ડીપ સિસ્મિક રિફ્લેક્શન સર્વે (ડીએસઆરએસ) અને મેગ્નેટોટેલુરિક (એમટી) સર્વે' પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે, જેનો ઉદ્દેશ જટિલ ક્રિસ્ટલ આર્કિટેક્ચરનો અભ્યાસ કરવાનો છે અને આ ક્ષેત્રની સુષુપ્ત ખનિજ ક્ષમતાને અનલોક કરવાનો છે.

ગ્રીન એવિયેશન માટે CSIR-IIP & એરબસ શાહી કરાર

એરબસે સીએસઆઈઆર-આઈઆઈપી સાથે નવા ટેકનોલોજી માર્ગો વિકસાવવા તેમજ ભારતમાં સ્વદેશી ટકાઉ ઉડ્ડયન બળતણ (એસએએફ)નું પરીક્ષણ અને લાયકાત મેળવવા માટે એક એમઓયુ કર્યા છે. આ જોડાણ એસએએફના ઉત્પાદન અને વ્યાપારીકરણને ટેકો આપીને, નવા એચઈએફએ ટેકનોલોજી પાથવે અને સ્થાનિક રીતે સોર્સ કરેલા ફીડસ્ટોક્સનો ઉપયોગ કરીને ભારતીય એરોસ્પેસ ઉદ્યોગની ડિકાર્બનાઈઝેશન મહત્વાકાંક્ષાઓને પૂર્ણ કરશે.

સીએસઆઈઆર – માનવ સંસાધન વિકાસ કેન્દ્રએ ચાર ક્ષેત્રની કૌશલ્ય પરિષદો સાથે સમજૂતી કરારો પર હસ્તાક્ષર કર્યા

સીએસઆઈઆર-માનવ સંસાધન વિકાસ કેન્દ્ર (સીએસઆઈઆર-એચઆરડીસી), ગાઝિયાબાદ (ઉત્તરપ્રદેશ)એ મેસર્સ એગ્રિકલ્ચર સ્કિલ કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયા (એએસસીઆઈ), કેપિટલ ગુડ્સ એન્ડ સ્ટ્રેટેજિક સ્કિલ કાઉન્સિલ (સીજીએસએસસી), હાઈડ્રોકાર્બન સેક્ટર સ્કિલ કાઉન્સિલ (એચએસએસસી) અને લાઈફ સાયન્સિસ સેક્ટર સ્કિલ ડેવલપમેન્ટ કાઉન્સિલ (એલએસએસડીસી) સાથે સંયુક્ત એમઓયુ પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે. આ એમઓયુમાં સીએસઆઈઆર અને ભારતીય ઉદ્યોગ માટે સક્ષમ વાતાવરણ ઊભું કરવાની કલ્પના કરવામાં આવી છે.

સીએસઆઈઆર-સીસીએમબી અને સીએસઆઈઆર-સીડીઆરઆઈએ બાયોમેડિકલ રિસર્ચને વેગ આપવા માટે 'બ્લોકચેઈન ફોર ઈમ્પેક્ટ' સાથે સહયોગ કર્યો

સીએસઆઈઆર-સીસીએમબીએબીએફઆઈ-બાયોમ વર્ચ્યુઅલ નેટવર્ક પ્રોગ્રામ હેઠળ બ્લોકચેન ફોર ઈમ્પેક્ટ (બીએફઆઈ) સાથે જોડાણ કર્યું છે, જેનો ઉદ્દેશ દેશમાં જૈવ ચિકિત્સા સંશોધન અને નવીનતાને વેગ આપવાનો છે. આ કાર્યક્રમ અંતર્ગત બીએફઆઈ ત્રણ વર્ષ દરમિયાન ૬,૦૦,૦૦૦ અમેરિકન ડોલરથી વધુની ફાળવણી કરશે અને જૈવ ચિકિત્સા અને નવીનીકરણના ક્ષેત્રમાં આંતરશાખાકીય અને સહયોગી ટ્રાન્સલેશનલ રિસર્ચ પ્રોજેક્ટ્સને ટેકો આપવા માટે સીએસઆઈઆર-સીસીએમબીમાં અત્યાધુનિક સુવિધાઓ અને કુશળતાનો લાભ ઉઠાવશે.

CSIR-IMMT અને CSIR-NGRIએ જટિલ ખનીજ ક્ષેત્રોમાં ટેકનિકલ સહયોગ માટે KABIL સાથે સમજૂતી કરારો પર હસ્તાક્ષર કર્યા

ખનીજ બિશ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (KABIL)એ સીએસઆઈઆર-એનજીઆરઆઈ અને સીએસઆઈઆર-આઈએમએમટી સાથે સમજૂતીકરાર (એમઓયુ) પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા, જેનો ઉદ્દેશ ભૂ-ભૌતિક તપાસનાં ક્ષેત્રમાં લાંબા ગાળાનાં જોડાણને પ્રોત્સાહન આપવાનો હતો, જેથી મહત્ત્વપૂર્ણ અને વ્યૂહાત્મક ખનિજોમાં તેનાં ચાલુ પ્રોજેક્ટ્સ અને પ્રવૃત્તિઓને વેગ મળે.

સીએસઆઈઆર-એનપીએલ એડ્વાન્સ નેનોકમ્પોઝિટ ડેવલપમેન્ટ માટે ડીલ-ડીઆરડીઓ, આઈઆઈટી દિલ્હી અને વિકાસ લાઈફ કેર સાથે ભાગીદાર

સીએસઆઈઆર-નેશનલ ફિઝિકલ લેબોરેટરી (સીએસઆઈઆર-એનપીએલ)એ અદ્યતન નેનો કમ્પોઝિટ્સ વિકસાવવા વિકાસ લાઈફ કેર, ડીલ-ડીઆરડીઓ અને આઈઆઈટી દિલ્હી સાથે જોડાણ કર્યું છે. આ વ્યૂહાત્મક જોડાણ વિવિધ ઈલેક્ટ્રોનિક અને સંચાર ઉપકરણો પર ઈએમઆઈ કવચ માટે નેનો કમ્પોઝિટ્સ બનાવવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. ભાગીદારીને ઔપચારિક સ્વરૂપ આપવા માટે નોન-ડિસ્ક્લોઝર એગ્રીમેન્ટ (એનડીએ) પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા છે. તેનો મુખ્ય ઉદ્દેશ ઉત્પાદન તકનીકોને શ્રેષ્ઠ બનાવવાનો અને વિવિધ વાણિજ્યિક, લશ્કરી અને વૈજ્ઞાનિક ઉપયોગો માટે ઉચ્ચ-કાર્યક્ષમતા ધરાવતી સામગ્રીનું ઉત્પાદન કરવાનો છે.

સીએસઆઈઆર-એનજીઆરઆઈ હિમાલયન ધરતીકંપ સંશોધન માટે એનઆરએસસી-ઈસરો સાથે ભાગીદાર

સીએસઆઈઆર-એનજીઆરઆઈ અને ઈસરોના નેશનલ રિમોટ સેન્સિંગ સેન્ટર (એનઆરએસસી)એ હિમાલયના ક્ષેત્રમાં ટેક્ટોનિક સ્ટ્રેન બિલ્ડઅપની તપાસ માટે એક એમઓયુ પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા. આ ભાગીદારી જમીન-આધારિત જીપીએસ અને સેટેલાઈટ અવલોકનોનો ઉપયોગ કરીને વિગતવાર ધરતીકંપ જોખમ મૂલ્યાંકન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે. આ સહયોગનો ઉદ્દેશ પશ્ચિમી હિમાલયમાં ક્રસ્ટલ વિકૃતિની ઉચ્ચ-રિઝોલ્યુશન છબીઓ બનાવવાનો છે. આ સંશોધન હિમાલયના ક્ષેત્રમાં ધરતીકંપના જોખમોને સમજવા અને ઘટાડવા માટે નિર્ણાયક છે.

સીએસઆઈઆર-આઈઆઈટીઆરએ ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (એફએસએસએઆઈ)ના માઈક્રોપ્લાસ્ટિક દૂષણ પ્રોજેક્ટ પર જોડાણ કર્યું

સીએસઆઈઆર-ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટોક્સિકોલોજી રિસર્ચ (સીએસઆઈઆર-આઈઆઈટીઆર), આઈસીએઆર-સેન્ટ્રલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફિશરીઝ ટેક્નોલોજી અને બિરલા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી એન્ડ સાયન્સ (પિલાની)એ ફૂડમાં માઈક્રોપ્લાસ્ટિક દૂષણની વધતી જતી ચિંતાને પહોંચી વળવા માટે ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (એફએસએસએઆઈ) સાથે પ્રોજેક્ટ માટે જોડાણ કર્યું છે. આ પ્રોજેક્ટના મુખ્ય હેતુઓમાં માઈક્રો/નેનો પ્લાસ્ટિક વિશ્લેષણ માટે પ્રમાણભૂત પ્રોટોકોલ વિકસાવવા, ઈન્ટ્રા-અને ઈન્ટર-લેબોરેટરી સરખામણી હાથ ધરવા અને ગ્રાહકોમાં માઈક્રોપ્લાસ્ટિક એક્સપોઝર સ્તર પર મહત્વપૂર્ણ ડેટા પેદા કરવાનો સમાવેશ થાય છે.

સીએસઆઈઆર અને લઘુઉદ્યોગભારતીએ એમએસએમઈને ટેકનોલોજીઓ હસ્તાંતરિત કરવા માટે સમજૂતીકરાર (એમઓયુ) પર હસ્તાક્ષર કર્યા

સીએસઆઈઆર અને લઘુઉદ્યોગભારતી (એલયુબી)એ ૨૧ ઓગસ્ટ, ૨૦૨૪ના રોજ એક સમજૂતી કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા, જેનો ઉદ્દેશ સૂક્ષ્મ અને લઘુ ઉદ્યોગસાહસિકોને પસંદ કરવામાં આવેલી સીએસઆઈઆર ટેકનોલોજીઓનું હસ્તાંતરણ સુલભ કરવાનો છે. આ એમઓયુનો ઉદ્દેશ ૧૦૦ દિવસની અંદર ઓળખ કરાયેલા એમએસએમઈને ૧૦૦ દિવસની અંદર ૧૦૦ સીએસઆઈઆર ટેકનોલોજીઓ હસ્તાંતરિત કરવાનો છે તેમજ સાથે સાથે ટેકનોલોજીકલ વિકાસ માટે એમએસએમઈ દ્વારા પ્રસ્તાવિત વિચારો અને પડકારોનું સમાધાન કરવાનો છે. ૭ સીએસઆઈઆર પ્રયોગશાળાઓમાંથી કંપનીઓને હસ્તાંતરિત કરવામાં આવેલી કંપનીઓમાં પેસ્ટિસાઈડ ડિટેક્શન કિટ્સ, મલ્ટિ-કોપ્ટર ડ્રોન્સ અને એર ક્વોલિટી મોનિટરિંગ સિસ્ટમ્સ જેવી ટેકનોલોજીનો સમાવેશ થાય છે.

ઝાયડસ સીકેડી-પ્રેરિત ઓસ્ટિઓપોરોસિસ માટેની દવા વિકસાવવા માટે સીએસઆઈઆર-સીડીઆરઆઈ સાથે જોડાણ કરે છે

ઝાયડસ લાઈફસાયન્સિસ લિમિટેડ, અમદાવાદ અને સીએસઆઈઆર-સીડીઆરઆઈ, લખનઉ વચ્ચે કિડનીના દીર્ઘકાલીન રોગ પ્રેરિત ઓસ્ટિઓપોરોસિસ માટે સ્ક્લેરોસ્ટિનના નાના મોલેક્યુલ અવરોધકોની શોધ દ્વારા મૌખિક દવા વિકસાવવા માટે એક સહયોગી સંશોધન કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા. આ સમજૂતી હેઠળ સીએસઆઈઆર-સીડીઆરઆઈ અને ઝાયડસ સંયુક્તપણે પ્રિક્લિનિકલ રિસર્ચ કરશે.

સીએસઆઈઆર અને એઈમ્સ, નવી દિલ્હીએ હેલ્થકેર ક્ષેત્રમાં સહયોગી સંશોધન માટે સમજૂતી કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા

કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ રિસર્ચ (સીએસઆઈઆર), નવી દિલ્હી અને ઓલ ઈન્ડિયા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેડિકલ સાયન્સિસ (એઈમ્સ), નવી દિલ્હીએ ૧૭ ડિસેમ્બર, ૨૦૨૪ ના રોજ એઈમ્સ, નવી દિલ્હી ખાતે એક એમઓયુ પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા, જેનો ઉદ્દેશ બંને સંસ્થાઓ વચ્ચે આદાનપ્રદાન શરૂ કરવા માટે ઔપચારિક આધાર પૂરો પાડવાનો હતો, જેથી તબીબી સંશોધનને આગળ વધારવા, હેલ્થકેર ડિલિવરીમાં વધારો કરવા અને સહયોગ દ્વારા ભારતમાં મહત્વપૂર્ણ આરોગ્ય પડકારોનો સામનો કરવા માટે તેમની સંબંધિત શક્તિઓનો ઉપયોગ કરી શકાય. આ વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી મહત્વપૂર્ણ આરોગ્ય સંભાળ પડકારોને પહોંચી વળવા અને દર્દીના સુધારેલા પરિણામો માટે નવીન ઉકેલોને ધ્યાનમાં લેવા સંયુક્ત કુશળતા અને સંસાધનોનો લાભ લેવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ પગલું છે.

પુરસ્કારો અને સન્માન

ત્રણ સીએસઆઈઆર વૈજ્ઞાનિકોને રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન પુરસ્કાર ૨૦૨૪થી નવાજવામાં આવ્યા

રાષ્ટ્રપતિ ભવનમાં રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન પુરસ્કાર સમારોહનું ઉદ્ઘાટન સમારંભ યોજાયો હતો, જેમાં આદરણીય રાષ્ટ્રપતિ શ્રીમતી દ્રૌપદી મુર્મુએ ૨૨ ઓગસ્ટ, ૨૦૨૪ના રોજ આ પુરસ્કાર અર્પણ કર્યા હતા. આ સમારંભ માટેની પ્રક્રિયાનું સંકલન સીએસઆઈઆર-માનવ સંસાધન વિકાસ (સીએસઆઈઆર-એચઆરડીજી) દ્વારા માનનીય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રી અને ભારત સરકારનાં મુખ્ય વૈજ્ઞાનિક સલાહકારનાં માર્ગદર્શન હેઠળ કરવામાં આવ્યું હતું. વિજ્ઞાન રત્ન, વિજ્ઞાન શ્રી, વિજ્ઞાન યુવા-શાંતિ સ્વરૂપ ભટનાગર અને વિજ્ઞાન ટીમ જેવી શ્રેણીઓ હેઠળ પુરસ્કારો એનાયત કરવામાં આવ્યા હતા. સમારોહ દરમિયાન ત્રણ સીએસઆઈઆર વૈજ્ઞાનિકોને એવોર્ડ આપવામાં આવ્યા હતા. ડો. સી. આનંદ રામકૃષ્ણન, સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટીએ અને પ્રોફેસર સૈયદ વજીહ અહમદ નકવી, સીએસઆઈઆર-એનબીઆરઆઈને વિજ્ઞાન શ્રી અને સીએસઆઈઆર-એનએમએલના ડો. અભિલાષને વિજ્ઞાન યુવા-શાંતિ સ્વરૂપ ભટ્ટનગરથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.

સીએસઆઈઆર-એનજીઆરઆઈના ડૉ. બંટુ પ્રશાંતકુમાર પાત્રોને નેશનલ જીઓસાયન્સ એવોર્ડ ૨૦૨૩ મળ્યો

સીએસઆઈઆર-એનઈઆઈએસટી, જોરહાટના પાંચ પ્રતિષ્ઠિત વૈજ્ઞાનિકોને વિશ્વભરના ટોચના ૨ ટકા વિજ્ઞાનીઓમાં સ્થાન મળ્યું છે.

સીએસઆઈઆર-સીએફટીઆરઆઈના વૈજ્ઞાનિક ડૉ. પુષ્પા એસ મૂર્તિએ કલ્પના ચાવલા પુરસ્કાર મેળવ્યો

સીએસઆઈઆર-સીઆરઆરઆઈના ડિરેક્ટર પ્રો. મનોરંજન પરિડા આઈઆરસીના પ્રમુખ તરીકે ચૂંટાયા

ટાટા ટ્રાન્સફોર્મેશન પ્રાઈઝ માટે સીએસઆઈઆર-એનઆઈઆઈએસટીના ડિરેક્ટર ડો. આનંદરામકૃષ્ણન સી.

સીએસઆઈઆર-એનએમએલના વૈજ્ઞાનિક, ડો. બિરાજ કુમાર સાહુને 'યંગ મેટલર્જિસ્ટ એવોર્ડ ૨૦૨૩' મળ્યો

સીએસઆઈઆર પેવેલિયનને આઈઆઈએસએફ ૨૦૨૩ના મેગા એસએન્ડટી એક્સપોમાં 'બેસ્ટ પેવેલિયન ઈન ધ એક્સપો' અને આઈઆઈએસએફ-૨૦૨૪ના સાઈ-ટેક એક્સપોમાં 'બેસ્ટ પેવેલિયન ઈન ધ એક્સપો' એવોર્ડ મળ્યો હતો.

મંત્રાલયે જુલાઈ ૨૦૨૪માં 'લોક સંવર્ધન પર્વ'નું આયોજન કર્યું હતું જેમાં સમગ્ર ભારતમાંથી લઘુમતી કારીગરોની સ્વદેશી કલા, હસ્તકલા અને સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસો દર્શાવવામાં આવ્યો હતો

કમલમ્

લઘુમતી બાબતોના મંત્રાલયની સ્થાપના ૨૦૦૬માં સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા મંત્રાલયથી અલગ કરીને કરવામાં આવી હતી, કે જેથી લઘુમતીઓને લગતા મુદ્દાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શકાય. મંત્રાલયના કાર્યક્ષેત્રમાં આ સમુદાયો માટે નીતિઘડતર, સંકલન, મૂલ્યાંકન અને વિકાસ કાર્યક્રમોની દેખરેખનો સમાવેશ થાય છે. લઘુમતી અધિકારોનું વધુ રક્ષણ કરવા માટે, કેન્દ્ર સરકારે નેશનલ કમિશન ફોર માઈનોરિટી એક્ટ, ૧૯૯૨ હેઠળ નેશનલ કમિશન ફોર માઈનોરિટીઝ (એનસીએમ) સ્થાપના કરી. પાંચ ધાર્મિક સમુદાયો - બૌદ્ધ, ખ્રિસ્તી, મુસ્લિમ, પારસી અને શીખોને શરૂઆતમાં લઘુમતી તરીકે સૂચિત કરવામાં આવ્યા હતા, અને ૨૦૧૪માં જૈનોનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

વર્ષ ૨૦૨૪ દરમિયાન લઘુમતી બાબતોના મંત્રાલયની મુખ્ય સિદ્ધિઓ નીચે મુજબ છે:

પીએમ વિકાસ યોજના લોક સંવર્ધન પર્વ

પોતાની ૧૦૦-દિવસીય કાર્ય યોજનાના ભાગ રૂપે, લઘુમતી બાબતોના મંત્રાલયે ૧૬મીથી ૩૧મી જુલાઈ ૨૦૨૪ દરમિયાન દિલ્હી હાટ, INA, નવી દિલ્હી ખાતે 'લોક સંવર્ધન પર્વ'નું આયોજન કર્યું હતું, જેમાં સમગ્ર ભારતમાંથી લઘુમતી કારીગરોને એકસાથે લાવ્યા હતા. મંચે કારીગરોને તેમની સ્વદેશી કળા, હસ્તકલા અને સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસો પ્રદર્શિત કરવાની અનન્ય તક આપી. આ ઈવેન્ટ માત્ર લઘુમતી સમુદાયોની પરંપરાઓને પ્રોત્સાહન આપવા માટે જ નહીં પરંતુ નવીન અને ઉદ્યોગસાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પણ ડિઝાઈન કરવામાં આવી હતી.

પ્રોત્સાહન આપવા માટે આ કાર્યક્રમ ડિઝાઈન કરાયો હતો. માર્કેટિંગ, નિકાસ અને ઓનલાઈન બિઝનેસ, ડિઝાઈન, GST અને વેચાણ વગેરે જેવા ક્ષેત્રોમાં તેમની કૌશલ્ય વધારવા માટે, તેમની પ્રતિભાને સશક્ત બનાવવા માટે એક સર્વગ્રાહી અભિગમ સુનિશ્ચિત કરીને, નિકાસ પ્રમોશન કાઉન્સિલ ફોર હેન્ડીક્રાફ્ટ (EPCH) ના સમર્થન સાથે મંત્રાલય દ્વારા દૈનિક વર્કશોપ યોજવામાં આવ્યું હતું. મંત્રાલયના અગ્રણી જ્ઞાન ભાગીદારો જેમ કે નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફેશન ટેક્નોલોજી (NIFT) અને નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ડિઝાઈન (NID) એ પણ ભાગ લીધો હતો અને મંત્રાલયની વિવિધ યોજનાઓ હેઠળ તેમના દ્વારા સમર્થિત કારીગરો અને તેમની હસ્તકલાનું પ્રદર્શન કર્યું હતું.

પર્વમાં વિવિધ લઘુમતી સમુદાયોના ૧૬૨ કારીગરો દ્વારા બનાવવામાં આવેલા વિવિધ રાજ્યોમાંથી ૭૦થી વધુ ઉત્કૃષ્ટ હસ્તકલા અને હેન્ડલૂમ ઉત્પાદનોનું પ્રદર્શન કરવામાં આવ્યું હતું.

ઉદ્ઘાટન કાર્યક્રમ દરમિયાન મંત્રાલયની નોંધપાત્ર સિદ્ધિઓનો પ્રચાર કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં કોફી ટેબલ બુક બહાર પાડવી અને NMDFC ની ક્રેડિટ પ્લાન પણ બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો. કાર્યક્રમ દરમિયાન, લાભાર્થીઓને લોન મંજૂર પત્રો અને પ્રશસ્તિ મેડલ અર્પણ કરવામાં આવ્યા હતા.

કાર્યક્રમ દરમિયાન સિંધી છમ (લાયન ડાન્સ), મણિપુરી ડાન્સ, ભાંગડા અને અન્યના પ્રદર્શન દ્વારા વિવિધ સમુદાયોનો સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસો પ્રદર્શિત કરવામાં આવ્યો હતો, જેમણે માત્ર મનોરંજન જ નહીં પરંતુ ભારતની વિવિધ સાંસ્કૃતિક ટેપેસ્ટ્રી વિશે પ્રેક્ષકોને શિક્ષિત પણ કર્યા હતા.

ઈવેન્ટ દરમિયાન હાથ ધરવામાં આવેલા સર્વેક્ષણ મુજબ, ૭૮% ઉત્તરદાતાઓએ પર્વમાં સકારાત્મક અથવા ઉત્તમ અનુભવ હોવાનું જણાવ્યું હતું, જ્યારે આશરે ૯૭% એ મંત્રાલય દ્વારા આયોજિત ભવિષ્યના કાર્યક્રમોમાં ભાગ લેવા માટે તેમની રુચિ દર્શાવી હતી.

રાષ્ટ્રીય લઘુમતી વિકાસ અને નાણાં નિગમ (NMDFC)

નેશનલ માઈનોરિટી ડેવલપમેન્ટ એન્ડ ફાઈનાન્સ કોર્પોરેશન (એનએમડીએફસી) એ ભારત સરકારના લઘુમતી બાબતોના મંત્રાલયના વહીવટી નિયંત્રણ હેઠળના કંપની એક્ટ ૨૦૧૩ની કલમ ૮ હેઠળ એક સરકારી નિગમ છે. કોર્પોરેશનની સ્થાપના સંબંધિત રાજ્ય સરકારો / કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ પ્રશાસન અને કેનેરા બેંક દ્વારા નામાંકિત સ્ટેટ ચેનલાઈઝિંગ એજન્સીઓ (SCAs) દ્વારા લઘુમતી સમુદાયોમાં પછાત વિભાગોના સામાજિક-આર્થિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કરવામાં આવી છે, જેમાં વ્યવસાયિક જૂથ અને મહિલાઓને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવે છે. તાજેતરમાં યુનિયન બેંક ઓફ ઈન્ડિયા, ઈન્ડિયન બેંક અને પંજાબ ગ્રામીણ બેંકે પણ NMDFC યોજનાઓના અમલીકરણ માટે પુનર્ધિરાણ મોડ પર એમઓયુ પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.

નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન 2023-24, NMDFC એ ૧.૮૪ લાખથી વધુ લાભાર્થીઓને કવર કરતા રૂ. ૭૬૫.૪૫ કરોડ વધુનું વિતરણ કર્યું. આ ઉપરાંત સ્થાપના બાદથી NMDFC એ રૂ. ૨૪.૮૪ લાખથી વધુ લાભાર્થીઓને કવર કરતા ૯,૨૨૮.૧૯ કરોડ રૂપિયાથી વધુનું વિતરણ કર્યું છે, જેમાંથી ૮૫%થી વધુ લાભાર્થી મહિલાઓ છે.

NMDFC એ ઍરજદારો, SCAs અને NMDFC વચ્ચે લોન એકાઉન્ટિંગ પ્રક્રિયાઓને ડિજિટાઈઝ કરવા માટે મિલન (NMDFC માટે લઘુમતી લોન એકાઉન્ટિંગ સૉફ્ટવેર) એપ્લિકેશન શરૂ કરી છે, જેમાં એનએમડીએફસીના એમઆઈએસ પોર્ટલનું એકીકરણ પણ સામેલ છે, જેના પર ૧૪.૫૭ લાખ લાભાર્થીઓનો ડેટા ઉપલબ્ધ છે. MILAN મોબાઈલ એપનું એન્ડ્રોઈડ અને આઈઓએસ વર્ઝન પણ લોન્ચ કરવામાં આવ્યું છે.

હજ યાત્રા ૨૦૨૪

ભારત સરકારે સાઉદી આરબના લોકો અને સામ્રાજ્યના સક્રિય સમર્થન અને સહકાર સાથે છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોથી તીર્થયાત્રા વ્યવસ્થાપનની એક મજબૂત, અસરકારક અને કાર્યક્ષમ પ્રણાલી વિકસાવી છે. હજ ૨૦૨૪ દરમિયાન, લઘુમતી બાબતોના મંત્રાલય, આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય, વિદેશ મંત્રાલય અને નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલય, હજ કમિટી ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય હિસ્સેદારોએ કામગીરીની સફળતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે એકીકૃત રીતે સહયોગ કર્યો હતો.

હજ ૨૦૨૪ની હાઈલાઈટ્સ નીચે મુજબ છે:

(a) તીર્થયાત્રાના અનુભવને વધારવા માટે માહિતી ટેકનોલોજીનો લાભ લેવા માટે 'હજ સુવિધા એપ' લોન્ચ કરવામાં આવી હતી. એપ ડેપ્યુટેશનિસ્ટ અને ખાદિમ-ઉલ-હુજ્જાજ માટે વહીવટી ઈન્ટરફેસ પ્રદાન કરે છે, રીઅલ-ટાઈમ મોનિટરિંગ અને કટોકટી પ્રતિસાદમાં સહાય કરે છે અને વધુ સારી સંકલન અને જવાબદારી સુનિશ્ચિત કરે છે.

યાત્રાળુઓ તાલીમ સામગ્રી આવાસ અને ફ્લાઈટની વિગતો, સામાનની માહિતી, ઈમરજન્સી હેલ્પલાઈન (SOS), ફરિયાદ નિવારણ, પ્રતિસાદ, ભાષા અનુવાદ અને તીર્થયાત્રાને લગતી પરચુરણ માહિતીને એક્સેસ કરવા માટે એપ્લિકેશનનો ઉપયોગ કરી શકે છે. આ વર્ષે ૯,૦૦૦થી વધુ ફરિયાદો અને ૨,૦૦૦થી વધુ SOS કેસોનું નિરાકરણ કરવામાં આવ્યું છે.

(b) ૪,૫૫૭થી વધુ મહિલા યાત્રાળુઓએ, મેહરમ વગર (લેડીઝ વિધાઉટ મેહરમ) તીર્થયાત્રા કરી, જે અત્યાર સુધીની સૌથી વધુ સંખ્યા છે.

(c) ૨૬૪ એડમિન ડેપ્યુટેશનિસ્ટ, ૩૫૬ મેડિકલ ડેપ્યુટેશનિસ્ટ, ૧૫૦૦ મોસમી સ્ટાફ અને ૬૪૧ ખાદિમ-ઉલ-હુજ્જાજને યાત્રાળુઓની સેવા માટે તૈનાત કરવામાં આવ્યા હતા. ભારતીય યાત્રાળુઓના એકંદર હજ અનુભવને સુધારવા માટે KuH અને ડેપ્યુટેશનિસ્ટની સંખ્યામાં નોંધપાત્ર વધારો કરવામાં આવ્યો છે.

(d) હજ ગ્રૂપના ૫૬૪ આયોજકો દ્વારા પણ યાત્રાળુઓની સેવા કરવામાં આવી હતી.

(e) તબીબી મિશન ખાસ કરીને પ્રભાવશાળી રહ્યું છે, જેમાં ૩,૭૪,૬૧૩ કેસોની સારવાર કરવામાં આવી છે, 3,51,473 OPD કેસોનું સંચાલન કરવામાં આવ્યું છે, અને ૧૯,૯૬૨ મોબાઈલ મુલાકાતો હાથ ધરવામાં આવી છે. વધુમાં, ૩,૧૭૮ યાત્રાળુઓને સારવાર દરમિયાનની સંભાળ પૂરી પાડવામાં આવી હતી.

(f) સાઉદી અરેબિયામાં મેડિકલ મિશન ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરમાં મક્કામાં ૧૪ શાખા દવાખાનાઓ અને ૩ હોસ્પિટલો અને મદીનામાં ૨ શાખા દવાખાના અને ૧ હોસ્પિટલનો સમાવેશ થાય છે, ૨૪ એમ્બ્યુલન્સ યાત્રાળુઓને પરિવહન કરવા માટે ચોવીસ કલાક ઉપલબ્ધ હતી, સાથે મહિલા યાત્રાળુઓ અને મેહરમ વિનાના લોકો માટે સમર્પિત સુવિધાઓ સાથે. ઉચ્ચ જોખમ ધરાવતા જૂથો અને એકલ યાત્રાળુઓ માટે વિશેષ ટાસ્ક ફોર્સ તૈનાત કરવામાં આવી હતી.

જિયો પારસી યોજના

જિયો પારસી એ પારસી સમુદાયની વસ્તી ઘટાડાને રોકવા માટે એક અનોખી કેન્દ્રીય ક્ષેત્રની યોજના છે. આ યોજના ૨૦૧૩-૧૪માં શરૂ કરવામાં આવી હતી. આ યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય વૈજ્ઞાનિક પ્રોટોકોલ અને માળખાગત હસ્તક્ષેપ અપનાવીને પારસી વસ્તીના ઘટતા વલણને પાછું ખેંચવાનો, તેમની વસ્તીને સ્થિર કરવાનો અને ભારતમાં પારસીઓની વસ્તીમાં વધારો કરવાનો છે.

આ યોજનામાં નીચેના ત્રણ ઘટકો છે:

(a) તબીબી સહાય: પ્રજનન સમસ્યાઓનો સામનો કરવા માટે નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવા માટે.

(b) સમુદાયનું આરોગ્ય: પારસી યુગલોને તેમના આશ્રિત વૃદ્ધ પરિવારના સભ્યો અને બાળકોની સંભાળ રાખવા માટે નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવી.

(c) હિમાયત: પારસી સમુદાયમાં કાઉન્સેલિંગ અને આઉટરીચ પ્રવૃત્તિઓ કરવા માટે.

આ યોજનામાં ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૪માં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે અને સંશોધિત માર્ગદર્શિકા મંત્રાલયની વેબસાઈટ પર ઉપલબ્ધ છે.

મંત્રાલયે પારસી યુગલો માટે તબીબી ઘટક હેઠળ નાણાકીય સહાય મેળવવા માટે એક પોર્ટલ શરૂ કર્યું છે. આ પોર્ટલ લાભાર્થીઓને લાભ માટે અરજી કરવા અને તેમની અરજીઓને ટ્રેક કરવા માટે સુવિધા અને એક્સેસ પ્રદાન કરે છે. પોર્ટલ ઝડપથી નિર્ણય લેવાની ક્ષમતા આપે છે. મંત્રાલયની વેબસાઈટ દ્વારા પોર્ટલ એક્સેસ કરી શકાય છે.

વક્ફ

લઘુમતી બાબતોના મંત્રાલયે ૦૮.૦૮.૨૦૨૪ લોકસભામાં વક્ફ (સુધારા) બિલ, ૨૦૨૪ રજૂ કર્યું. ત્યારબાદ, બિલને સંસદની સંયુક્ત સમિતિ (JPC) ને મોકલવામાં આવ્યું છે. જેપીસીનો આદેશ છે કે તે બિલની તપાસ કરે અને બજેટ સત્રના છેલ્લા દિવસ સુધીમાં સંસદમાં બિલ પર રિપોર્ટ કરે.

• Printer/Publisher/Owner & Editor : Mahesh N. Patel. • Printed At :-Captial Offset 801/1, G.i.d.c.,Sector-28 Gandhinagar, Gujarat- 382028 • Published - At A-3, Plot No R-13, Tanishq Complex, New Greencity, Sector -26, Gandhinagar (Gujarat) 382028